ORESTE CALLEJA

ix-xeneġġjaturi

PUBBLIKAZZJONI
www.orestecalleja.com

3SILTIET

IL-BELLIEGĦA FIL-BIR

U L-ANĠLU ĦABBAR

GĦASFUR TAĊ-ĊOMB

ORESTE CALLEJA

IX-XENEĠĠJATURI

ORESTE CALLEJA

IX-XENEĠĠJATURI

3 SILTIET

minn

IL-BELLIEGĦA FIL-BIR
U L-ANĠLU ĦABBAR
GĦASFUR TAĊ-ĊOMB

PUBBLIKAZZJONI
www.orestecalleja.com

3 SILTIET ©2015 Oreste Calleja
ISBN : 978 99957 884 1 4
L-Ewwel Edizzjoni

Edizzjonijiet diġitali
EPUB, MOBI, PDF, AMAZON KINDLE, IBOOKS
huma disponibbli mis-sit tal-internet tal-awtur.

PUBBLIKAZZJONI
www.orestecalleja.com
webmaster@orestecalleja.com

Il-produzzjoni tal-ktieb u
d-disinn tal-qoxra: O. Calleja.
Ritratti tal-faċċata:
Larry Calleja/MTV.

Id-drittijieti kollha miżmuma mill-awtur.
Permess bil-quddiem biex dawn id-drammi jinħadmu
jew jittellgħu għall-palk, għat-televiżjoni jew għar-radju,
jew għal għamliet oħra ta' xandir jew ta' distribuzzjoni
għandu jinkiseb mingħand l-awtur.

Għal
KIRSTEN
u
KARLA

IL-BELLIEGĦA FIL-BIR

L-Ewwel Parti

Silta

PERSUNAĠĠI

ALISTAIR
żagħżugħ ta' xi 25 sena

MICHAEL
ħuh - ta' mparu

IX-XIĦ
missierhom, oriġini raħlin

RIENI
tfajla, riesqa lejn it-tletin

IL-POST

VILLA - RAZZETT RESTAWRAT stil ultra modem: ċeramika, irħam, bibien tal-panew, xambrelli mal-arkati, brazzi u dwal mill-ifjen, twapet, eċċ. Hemm ukoll għelm mill-imgħoddi: rota kbira taʼ karettun miżbugħa lewn denb il-baqra, kif ukoll moħriet nadif u jleqq qisu ġdid, it-tnejn imdendlin għall-wiri mal-ħitan. Xi ġarar tal-fuħħar u għadd taʼ pjanti jżejnu l-irkejjen, pjanti kbar imma tal-plastik.

IL-KĊINA tal-kawba, fuglar tal-granit bʼsink taċ-ċeramika u forn. Sett taʼ armarji fl-art jaqsam il-kċina mis-salott, iservi wkoll taʼ bank bʼżewġ banketti għoljin miegħu. Qrib tal-kċina, mejda żgħira tal-ikel imdawra bʼsiġġijiet.

Daħla taħt arkata kbira li tintuża bħala SALOTT żgħir: sett għamara tal-qasab abjad, xi żewġ siġġijiet, mejda baxxa u sufan, tavolina bʼtelefown u lampa fuqha - ħdejhom vidjorikorder taħt televixin. Ħdejn it-televixin, vetrina bil-kotba.

Fil-fond, bieb jagħti għal BITĦA żgħira - fuq il-lemin taraġ nieżel għal KANTINA.

ARKATA tagħti għall-kurutur li jwassal għall-bieb taʼ barra, lil hinn minnha taraġ u l-bqija tad-dar.

IŻ-ŻMIEN: Illum.

FIL-BIDU:

DLAM ĊAPPA GĦAL XI WAQTIET.

BIDU TAS-SAJF – ĦSEJJES TA' MATUL IL-ĠURNATA:

KELB JINBAĦ,

IWRIEŻAQ IŻARŻRU.

XI QTAR TAL-ILMA: ILMA LI QED IQATTAR FIL-FOND TA' ĠIEBJA KBIRA - EKU LI JAGĦTI SENS TA' GĦELUQ.

Jogħla bil-mod il-mod:

LEĦEN IX-XIĦ

xi ftit xurban, jgħanni - jew aħjar, l-ewwel jiħħammja, imbagħad jgħanni:
(fuq in-noti ta' "Hava Nagila")

"Rekje materna - Rekje materna,
Rekje materna... ej, ej ej!"
eċċ.

F'daqqa waħda:

IL-ĦOSS TA' DAQQIET TA' BAQQUN - INJAM QED JIĊĊARRAT U JINQALA' MINN MAL-ĦERŻA.

1. BARRA. IL-ĠIEBJA. FIL-KAMPANJA - BINHAR.

Il-FETĦA TAL-ĠIEBJA minn ġewwa hekk kif IX-XIĦ *jibda jaqla' l-injam tal-ħerża li kienet ilha moħbija taħtu.*

Trab u ċaċċis nieżel 'l isfel.

ĊAFĊIF TA' XI ĠEBEL JAQA' FL-ILMA FIL-QIEGĦ TAL-ĠIEBJA.

Sa fl-aħħar tinkixef IL-FETĦA KOLLHA TAL-BIR - sema iżraq taħt xemx tisreġ - IS-SILWETT TAX-XIĦ iserrep minn naħa għal oħra hekk kif jaqla' t-twavel, waqt li:

TITOLI:

Il-BELLIEGĦA FIL-BIR
eċċ.

2. BARRA. IL-ĠIEBJA MIFTUĦA - BINHAR.

Dritt minn fuq: dehra tal-ġiebja miftuħa. Baqqun fuq it-twavel imkissrin.

Wirdien u insetti oħrajn iserrpu mal-ġenb tal-ħerża.

IX-XIĦ *wieqaf f'xifer il-ġibja, iħares sodisfatt lejn xogħlu.*

Jerfa' għal fuq spallejh barżakka li ġab miegħu, jarmi sigarru maħruq minn ħalqu qalb il-ġarġir, jagħti daqqa ta' sieq lil flixkun inbid nofsu vojt u jgerrbu 'l isfel għal ġol-ġiebja.

3. BARRA. IL-LUKANDA ABBANDUNATA FIL-KAMPANJA - BINHAR.

Lukanda ilha żmien abbandunta, bejta miżera għall-imtarfin u l-mitlufin li jazzardaw ifittxu kenn fiha f'xi maltempata.

ŻARŻIR ITARRAX TAL-IWRIEŻAQ.

IX-XIĦ*, il-barżakka fuq dahru u sigarru ieħor f"ħalqu, jersaq lejn il-bini; iwarrab il-bieb maqlugħ miċ-ċaċċis li qed jgħatti d-daħla u jidħol.*

4. ĠEWWA. IL-LUKANDA ABBANDUNATA.

IX-XIĦ *wieqaf f'tarf taraġ li ilu żmien li neża' kull poġġaman.*

IX-XIĦ

Jiena hawn, Rożż!

IX-XIĦ *jibda tiela' t-taraġ mimli ħmieġ u terrapien. Dehra mill-għoli ta' xi erba' sulari tax-*XIĦ *tiela' t-taraġ b'kawtela.*

5. BARRA. FUQ IL-BEJT TAL-LUKANDA. BINHAR.

IX-XIĦ *bilwieqfa mdawwar b'sema kaħlani - jinsab fuq xifer it-turretta tal-bejt.*

Il-kampanja mifruxa taħtu – irħula, bini ġdid, toroq u xi ftit għelieqi. Il-baħar ukoll, imma 'l bogħod, wara l-fwar imewweġ tas-sħana.

Kważi eżatt taħtu, il-bokka tal-ġiebja miftuħa.

XEMX TIŻREĠ.

SULFARINA tinxtegħel, donnha maħruqa mix-xemx - IX-XIĦ *iressaqha lejn sigarru f'ħalqu.*

Jarmi s-sulfarina lejn gozz ħaxix ħażin f'rokna li dlonk jikbes fjamma waħda u jinħaraq f'leħħa ta' mument.

MONTAGE:

1. IX-XIĦ viċin, *bilqiegħda fit-tarf tat-turretta, iserraħ dahru ma' tankijiet tal-ilma msadda, flixkun inbid u l-barżakka maġenbu.*

Xi sulfarini maħruqa u l-fadiljiet suwed ta' xi nirien oħra żgħar ħdejn l-ewwel ħaxix ħażin maħruq.

2. L-istess: dehra minn ftit aktar 'il bogħod - imma aktar tard.

3. L-istess: aktar tard u ftit aktar 'il bogħod: xi koppla u erjals tat-televixin fil-viċin, xi satelliti fuq bjut. Minn xi mkien qrib

it-turretta serbut duħħan tiela' kajman.

IL-ĦSEJJES IMĦALLTA TA' PROGRAMMI TAR-RADJU U T-TELEVIXIN: MUŻIKA, RIKLAMI, AĦBARIJIET BIL-MALTI, TALJAN, INGLIŻ, EĊĊ.

*Bil-mod il-mod is-sema jiħmar - jiddallam - sa ma jibqa' biss is-silwett tax-*XIĦ *u t-turretta.*

...U l-erjals - sensiela ta' xbihat differenti ta' kull tip ta' erjal: żgħir, kbir, antenni tar-radju, tat-televixin, satelliti, eċċ.

6. ĠEWWA. IR-RAZZETT - TARD FILGĦAXIJA.

RAZZETT RESTAWRAT stil villa ultra moderna: ċeramika, irħam, bibien tal-panew, xambrelli mal-arkati, brazzi u dwal mill-ifjen, twapet, eċċ. (Ara d-deskrizzjoni aktar dettaljata fil-bidu)

Xena mudlama - bozza baxxa mixgħula fil-kurutur, xi ftit dawl minn barra jirrifletti minn ġot-twieqi.

SFOND MUŻIKALI:

KANZUNETTA ĠEJJA MINN FUQ IR-RADJU - "IRENE GOODNIGHT" (ARRANĠAMENT MODERN, SEDUTTIV) - LEĦEN RIENI MINN FUQ IR-RADJU, HEKK KIF...

PANORAMA: Dawra mal-kamra - il-moħriet u r-rota ta' karettun: id-dekorazzjonijiet mal-ħitan, il-pjanti tal-plastik, il-kċina, xi tazza jew platt bi fdal ta' pizza, flixkun jew tnejn birra, vojta. Ilma jqattar minn vit.

ALISTAIR *jinsab bilqiegħda fuq is-sufan, imkebbeb ġo xalla kbira u kkulurita, b'saqajh imgeddsa taħtu u rasu mgħaddsa - ma jitħarrikx. Riesaq lejn it-tletin sena, irqajjaq, xagħru iswed tuta, innukklat u qasir. Ħdejn saqajh, radju pjuttost goff u bi*

spikers kbar. Flixkun birra f'ħogru, nofsu vojt. Sadanittant:

RIENI

(O.S. - filter: ir-radju)

...Mużika għal matul il-lejl - għalikom ilkoll li l-irqad mhux faċli. Għalikom ilkoll li teħtieġu l-wens. Intom li intom weħedkom, tistennew biss is-satra tal-lejl - il-lejl li forsi jnessi. Intom li ppersegwitati mill-mostri tal-imgħoddi - intom li tibżgħu mill-baħħ jew l-uġigħ ta' għada.

Intom li beżżgħukom bil-babaw - li għadkom tibżgħu mill-belliegħa fil-bir ta' nannitkom. Intom - intom li qatt ma sibtu lejl wieħed ta' faraġ, ta' sliem u serħan ma' ruħ tewmija li taf twennes u tħobb - għalikom inkun hawn jien.

Għalikom dal-programm tiegħi - Irene - il-ħabiba ta' ħadd għax ta' kulħadd - Irene li taf tħobb lil kulħadd għax l-imħabba għal persuna waħda hi xħiħa wisq. Jew għax forsi bħalkom għadha tfittex l-imħabba vera - forsi xi mħabba li ntilfet għal dejjem... Għalikom hawn jien għal matul il-lejl twil twil...

7. BARRA. FUQ IT-TURRETTA - BILLEJL.

Il–barżakka maġenb IX-XIĦ*, bosta biċċiet ta' sigarri, il-flixkun inbid, u radju żgħir.*

RIENI (O.S.)

...U jekk tkun tixtieq iċċempel lil Irene, jien nerġa' nistenniek - nerga' nkun magħkom hawn, imxaħxħa fuq il-pultruna tiegħi, il-mikrofonu bejn idejja nistenna l-wens tat-tmellis tal-vuċi tagħkom - nistennieh daqskemm intom

tistennew tiegħi.

8. BARRA. SQAQ MUDLAM F'TARF IR-RAĦAL - FILGĦAXIJA.

Tieqaf fil-kantuniera karozza b'xi tlieta min-nies fiha - pjuttost karrakka li kienet ġejja ċaqlem ċaqlem.

Daħq u għajjat minn ġewwa hekk kif MICHAEL *jaqa' aktar milli joħroġ minn bieba ta' wara tal-karozza.*

Qabeż it-tletin sena - qasir u kemxejn qawwi, jipprova jilbes ta' żagħżugħ. Xagħru qed jiħfief, u jpatti billi jħallih jitwal fuq wara u jiġbdu f'toppu.

Il-karozza tibqa' sejra u MICHAEL *jimxi nofsu xurban tul l-isqaq waqt li:*

RIENI (O.S.)

...Tkellmu miegħi, tibżgħux. Jien qiegħda hawn għalikom. Irene - leħen mill-imgħoddi - jew leħen li tista' tiltaqa' miegħu għada - qiegħda hawn... U nkun hawn magħkom għada wkoll - tul il-ġimgħa kollha - sa ma naslu fi tmiem il-vjaġġ tagħna u nħallikom weħedkom għal ftit, il-Ħdud u s-Sibtijiet - weħedkom.

9. ĠEWWA. IR-RAZZETT.

MICHAEL*, għajnejn miftuħa fin-nofs dalma, ma jitħarrikx, it-televixin quddiemu, mitfi.*

RIENI (O.S.)

...Jew forsi jalla mhux weħedkom. Forsi dak ix-xi ħadd li lkoll tistennew - dak ix-xi ħadd li lkoll tfittxu, issibuh dal-weekend. Goodnight,

maħbubin tiegħi - Goodnight, sa lejl twil ieħor flimkien - sa forsi meta ma jkollkomx bżonni aktar. Goodnight.

TISPIĊĊA "GOODNIGHT IRENE" U FTIT SEKONDI WARA JIBDEW L-EWWEL NOTI TAL-INNU MALTI.

ALISTAIR *iħarrek kemm kemm idu u jitfi r-radju. Imma jibqa' fejn hu.*

Il-bieb ta' barra jinfetaħ u jidħol MICHAEL *inkiss inkiss.*

Xorob u mhu xejn sod fuq saqajh. Jipprova jagħlaq il-bieb warajh bil-mod u bla storbju.

Imur dritt lejn il-kċina biex jiftaħ il-friġġ.

ALISTAIR *jerġa' jitħarrek fuq il-pultruna u* MICHAEL *jisimgħu.*

MICHAEL

(jieqaf - iħares madwaru - ma jafx x'sema')

Ma?

Ebda tweġiba.

MICHAEL *jiftaħ il-friġġ.*

Id-dawl tagħha jtaffi xi ftit id-dalma tal-kamra. MICHAEL *iqalleb sakemm sa fl-aħħar isib birra. Idur u jiftaħ kexxun biex ifittex l-'opener'.*

Il-kexxun jeħel u MICHAEL *jagħtih ġibda sew, hekk li jinfetaħ f'daqqa u* MICHAEL *jispiċċa fl-art bil-kexxun b'kollox.*

MICHAEL

Ħaqq il-qaħbeċ!...

Jieqaf. Jissemma'.

Meta jidhirlu li ħadd ma semgħu, iqum u jkompli jfittex. ALISTAIR *jiċċaqlaq kemm kemm u jixgħel il-lampa tat-tavolina ħdejh.*

MICHAEL

Xi x-xjafek!... Alistair!

(aktar bil-mod)

Xi l-mniegħel qed tagħmel hemm?

ALISTAIR

Nistenna lilek - naturalment.

MICHAEL

(isikktu)

Xxx! M'għandix aptit xenati llejla.

ALISTAIR

Tibżax. M'hawn ħadd.

MICHAEL

Ħadd? Xiex? Kif ħadd? Tgħidlix li ħarġet dal-ħin.

ALISTAIR

Le. Mhux ħarġet - ħarġu. Telqu. *Vamoos!*

MICHAEL

(sab l-'opener' - jiftaħ il-flixkun)

Telqu? X'int tgħid? X'jiġifieri telqu? Pawlinu u x-Xiħa? It-tnejn?

ALISTAIR

It-tnejn.

MICHAEL

Ix-Xiħa wkoll?

ALISTAIR

Qed ngħidlek. Telqu. U ma li naħsibx ġejjin lura.

MICHAEL

(jixrob - dlonk jobżoq li xorob)

Shandy! Iva allura qas birra sura ta' nies ma ħallejt?

ALISTAIR

Għalija xtrajtha - mhux għalik. Smajt x'għidtlek? Telqu. M'hawn ħadd aktar.

MICHAEL

Telqu fejn? Kif?

ALISTAIR

Ma nafx.

MICHAEL

X'jiġifieri ma tafx?

ALISTAIR

Qed ngħidlek! Dħalt ilbieraħ fil-ħdax u nofs, xi dal-ħin, u sibt din...

Jinħall mix-xall - jaqgħu fl-art xi fliexken vojta tal-birra. Iqalleb fi ħwejġu sa ma fl-aħħar joħroġ biċċa karta mgħaffġa minn ħżiemu.

ALISTAIR

Kienet fil-friġġ, fuq il-birra. Aqra. Kienet taf li hemm l-ewwel ma mmorru malli nidħlu.

MICHAEL

(jersaq - jagħti bis-sieq lill-fliexken vojta fl-art}

Ma żammejtx lura int lanqas.

ALISTAIR

(itih il-karta)

Ħallejtlek waħda le? Kont naf li jkollok bżonnha.

MICHAEL

(iressaq il-karta lejn id-dawl)

Għaliex?... Hawn ma nistax naqra saħta! Tiżliġ biss!

ALISTAIR

Il-birra. Daqsek kont f'sikkti meta dħalt.

MICHAEL

Ma nista' naqra xejn!

Imur jixgħel id-dawl tan-nofs tal-kamra.

MICHAEL

(jipprova jaqra)

"Lil Alistair u..."

ALISTAIR

"...u Michael." Jista' jonqos.

Jersaq ħdejh biex jgħinu jaqraha.

MICHAEL

"Lil Alistair u Michael. Meta tidħlu dal-lejl, jew... *(ma jistax jaqra)* ...forsi għada, meta jogħġobkom tidħlu..."

ALISTAIR

"...għada filgħodu, m'intomx sejrin issibuni..."

MICHAEL

Issibuna! "...issibuna aktar hawn." Xi x-xjafek! Hawn ħlief tiżliġ m'hawnx! Imma int qrajtha sew ilbieraħ jew le, għidli? Taf x'kien fiha?

ALISTAIR

Qrajtha kieku. Kont imlaħlaħ, għidtlek...

MICHAEl

(ixammem)

Eh - u x'kont qed tpejjep?...

ALISTAIR

Xejn.

MICHAEL

Xi ħadd kien qed ipejjep... Iva qas biss tiftakar xi qrajt tal-anqas?

ALISTAIR

(jgħolli spallejh)

Qalu li telqu, jew xi ħaġa hekk - telqu u se jħallu kollox f'idejna.

MICHAEL

X'jiġifieri - kollox f'idejna?

ALISTAIR

Ma nafx. Però, telqu għal kollox ikolli ngħid. Ħadu l-vann - bil-fided u l-ħwejjeġ b'kollox. Il-brifkejs ta' Pawlinu u t-tajprajter ukoll. U l-basket l-iswed, il-kbir, tagħha mhux hawn lanqas.

MICHAEL

Ukoll. Fittixt sew milli jidher. U x'ħadu iżjed?

Jieqaf. Tiġih idea.

Jersaq lejn il-kċina u jiftaħ kabord imdendel fil-għoli.

Jieħu u jiftaħ vażett vojt tal-kafè. Ma jsib xejn.

ALISTAIR

Hemm l-ewwel li fittixt jien ukoll. Ħadu kull sold li kien hemm.

MICHAEL *jiġbed waħda u jdur lejn kexxun fil-kabords t'isfel, imma bilkemm jilħaq jiftħu...*

ALISTAIR

...Xejn hemm lanqas. Ibqa' fuq kliemi!

MICHAEL

(bla ma jdur ikompli jiftħu aktar bil-mod; suspettuż)

Int... fittixt sew imma?

ALISTAIR

Sew ingħid! Iva fittixt, u l-envelop t'hemm wara vojt ukoll.

MICHAEL *jiġbed il-kexxun kollu 'l barra u jdawru.*

Imwaħħal bit-tejp mal-ġenb ta' wara hemm envelop imdaqqas, qadim u musfar: vojt ukoll.

MICHAEL

Mela kont taf bih?

ALISTAIR

Kont naf. Terfa' l-flus għall-kontijiet fih kienet.

MICHAEL

U trid tgħid li ma sibt xejn hawn int lanqas?

ALISTAIR

X'sibt int l-aħħar li fittixt?

MICHAEL

Xejn! Xi tridni nsib?

ALISTAIR

Jien xi ħaġa sibt.

MICHAEL

(iċarrat l-envelop)

Kemm?

ALISTAIR

Għoxrin lira. Kont imma, tat-telefown - l-aħħar wieħed li ħalfet li mhux se tħallas.

(joħroġ gozz kontijiet mill-but u jpoġġihomlu fil-kexxun vojt f'idu)

U xi tliet kontijiet oħra. Mija u xi tletin lira b'kollox. All yours!

MICHAEL

Kontijiet!

(jiġbed waħda u jitlaq kollox fl-art)

ALISTAIR

Xorta jridu jitħallsu.

MICHAEL

(jagħti bis-sieq lis-siġġijiet u jiġbed kemm jiflaħ)

Imma dawn Alla ġenninhom, jew? Xi l-mniegħel qed itihom? Għandi rasi se tinqasam - dan kien jonqosni!

ALISTAIR

Itlaʾ ħu nagħsa. Filgħodu mbagħad naraw. Issa mʾhemmx xʾtagħmel.

MICHAEL

Imma għaliex? Xʾħasbet li se tirbaħ bʾhekk? Xʾħasbet, għid? U fejn marru?

MICHAEL

(idur ifittex l-ittra u jerġaʾ jipprova jaqraha)

Xi x-xjafek taʾ ras ommhom kitbu hemm?

ALISTAIR

(jitfi d-dawl fuq it-tavolina)

Jien tielaʾ norqod.

MICHAEL

Allura dawn ilhom mill-bieraħ li telqu? U ħadd ma resaq ʾl hawn illum? Ċempel xi ħadd?

ALISTAIR

Bla telefown?... Insejt?

(jersaq lejn l-indana taʾ ġewwa)

Ġie tal-posta. Ġablek kont ieħor - tad-dawl...

MICHAEL

(jiġbed waħda)

ALISTAIR

Jien tielaʾ. Naraw għada issa.

MICHAEL

U xi trid naraw? Wara kollox, bihom u mingħajrhom... Xʾgħalażobbi jien! Imorru! Għamlu sew telqu! Tal-anqas ma jkollniex

infittxu aktar aħna fejn se mmorru noqogħdu. Daqshekk theddid! Daqshekk kisruli sormi! Hawn komdu, wara kollox. Komdu biżżejjed għalija. M'għandix bżonnhom jien.

ALISTAIR

(jitfi d-dawl tan-nofs)

Itfi d-dawl qabel titlaʼ. U agħlaq dik il-friġġ...

MICHAEL

(aggressiv)

U mur ħudu! X'għamiltilha biex telqet hi, issa, eh? Taf tgħidli?...

ALISTAIR

...Tinsiex id-dawl. Xi ħadd xorta jrid iħallashom dawk il-kontijiet.

MICHAEL *ifajjar daqqa bil-flixkun tal-birra u jkisser bozza f'wieħed mill-brazzi mal-ħajt.*

MICHAEL

Tfejtha! Kuntent issa?

Dlam, għajr id-dawl tal-friġġ għadha miftuħa.

ALISTAIR

...U agħlaq il-friġġ jekk trid tiekol għada.

(joħroġ)

Pawsa.

Sa fl-aħħar MICHAEL *jiċċaqlaq, jersaq lejn il-friġġ u jagħlaq il-bieba b'tisbita.*

Għal xi waqtiet jibqaʼ wieqaf quddiemha bla ma jitħarrek fil-

kważi dalma sħiħa li waqgħet. Imbagħad jerġa' jiftaħ il-friġġ aktar bil-mod.

Jerġa' d-dawl.

Jinżel għarkopptejh quddiemha. Jittawwal ġewwa għal xi waqtiet.

Il-friġġ minn ġewwa - kompletament vojta għajr xi loqom, xi tadama mħassra, eċċ.

MICHAEL *iteftef fost il-ftit affarijiet li hemm ġo fiha, sakemm jilmaħ flixkun ilma zahar fuq wara.*

Jaħtfu, jifthu u jixorbu f'belgħa waħda.

Imbagħad bil-mod il-mod jagħlaq il-bieba.

Terġa' d-dalma fil-kamra.

MICHAEL

(għarkopptejh quddiem il-friġġ, mistrieħ magħha)

Dan il-baħħ kollu, Ma... Dan il-vojt kollu issa... Kif se jiblagħni - kif se jiblagħna, Ma.

(bil-mod il-mod jibda jirtema mal-friġġ)

Imma tibżax, issa tara; jien mhux Alistair - jien ma nibżax mill-belliegħa, Ma. Jiena le, ma nibżax...

MICHAEL *jgħaddas rasu fuq sidru u ma jiċċaqlaqx.*

10. BARRA. FUQ IT-TURRETTA - BINHAR.

Sebaħ sew.

Il-barżakka, is-sigarri u xi flixkun inbid taħt it-tank tal-ilma

fuq it-turretta.

*Imma x-*XIĦ *mhux hemm.*

Għadira żgħira ta' art imxarrba - kultant xi qatra ta' ilma nieżla minn ġenb imsaddad tat-tank.

11. ĠEWWA. IR-RAZZETT - TARD FILGĦODU.

L-istess xena.

Kollox jidher aktar imqalleb u mħarbat minn qabel: ix-xalla ta' ALISTAIR *u xi gazzetta fl-art, il-kexxun tal-kċina wkoll, fliexken vojta tal-birra ma' kullimkien, platti maħmuġin fis-sink.*

Ħdejn il-kċina, żewġ boroż tal-plastik biż-żibel, lesti biex jinħarġu barra.

ALISTAIR *jinsab bilwieqfa ħdejn it-telefown, telefown iswed stil antik.*

ALISTAIR

...Iva, Miss, imma ma nistax inċempel barra. Għamilt lejl sħiħ nipprova naqbad... — Naf... Naf; kellkom tirranġawh ilbieraħ... — U meta jċemplu hawn il-qanpiena bilkemm tinstema' jekk ma nkunx fil-kamra! — OK, erġa' pprova. Ħa nistenniek. — OK, grazzi.

Iniżżel it-telefown imfantas aktar minn qabel.

Jidħol MICHAEL.

Qed jilbes biex joħroġ u f'idejh għandu qmis li għadu kif għadda.

MICHAEL

Xawwattha waħda nobis. X'taħseb? Tidher?

ALISTAIR

Iva. Imma kieku stess li kont minnek nilbes iċ-ċelesti; aktar tmur maʾ dawk iċ-chinos.

MICHAEL

Grazzi, Christian Dior. Ikolli bżonn parir professjonali nitlobhulek.

ALISTAIR

Erġajt ma ħriġtux iż-żibel! Se jnitten id-dar kollha sʾgħada issa!

(joħroġ 'notebook' mill-but)

U għandek ittini ħmistax-il lira, tinsiex. Tat-telefown u issa tal-laħam.

(jikteb fuq in-'notebook'
u jpoġġih lura fil-but).

MICHAEL

(jilbes il-qmis)

X'laħam? Jien ma qabbadtekx tixtri laħam.

ALISTAIR

Mela ma missekx kiltu!

MICHAEL

Fejn kont naf li għalik kien?...

ALISTAIR:

(imur jittawwal fil-friġġ)

Jekk ma xtrajtux int bilfors li tiegħi kien. U jekk ma ridtx ikel, ma missekx kilt!

MICHAEL

Jekk ma ridtnix niekol ma missekx xtrajt.

ALISTAIR

Rajtu mmarinat. Kont taf li tiegħi! Xi tridni nagħmel minn issa 'l quddiem, nagħmel katnazz fuq il-friġġ ukoll!

(jagħlaq il-friġġ)

MICHAEL

Agħmel int. Basta fuq in-nofs tiegħek biss! Fifty-fifty, tinsiex, Pajx!

MICHAEL *imur lejn it -telefown u jibda jdawwar numru waqt li* ALISTAIR *jerġa' jiftaħ il-friġġ u jħares imdejjaq ġewwa.*

Idur hekk kif jisma' lil MICHAEL *idawwar in-numri.*

ALISTAIR

Ħallih, Michael! Qed nistenniehom jerġgħu iċemplu!...

MICHAEL

Iċemplu wara!

(jinduna li t-telefown mhux jaħdem)

Dawn xi l-mniegħel qed jagħmlu! Għadu ma jaħdimx? Mela m'għedtx li ħallastu?

ALISTAIR

Le. *(jigdeb)* Ma ħallastux. Għaliex, kieku stess se tagħtihomli int l-għaxar liri forsi?

MICHAEL

Ħallastu jew ma ħallastux?

ALISTAIR

Meta tħallas tal-laħam ngħidlek!

MICHAEL *jaħtaf ir-riċevitur donnu jrid igarahulu hekk li l-wajer iġebbed l-apparat ta' fuq il-mejda li jispiċċa fl-art.*

ALISTAIR

Prosit, issa rranġajtu; huwa kien tajjeb!... Għoxrin lira l-baħar!

MICHAEL *jitlaq it-telefown u jagħmel biex joħroġ.* ALISTAIR *imur ipoġġi l-apparat f'postu.*

MICHAEL

Se mmur is-Supermarket. Inċempel minn hemm. Għandek xi ħaġa żgħar?

ALISTAIR

Għandi. Imma għalija!

MICHAEL

Għandek ten cents?

(hekk kif ALISTAIR *ikun se jagħtih daharhu, jaħtfu bil-herra minn spalltu)*

U ejja, dal-qaħba ten cents!

ALISTAIR

Ħa, imma tal-aħħar. Tal-aħħar, Michael!

Pront joħroġ in-notebook biex iniżżel it-10 cents.

MICHAEL *ixengel rasu eżasperat, joħroġ.*

Iżda bilkemm jilħaq joħroġ li ma tinstemax il-qanpiena tat-telefown: ħoss dgħajjef li jinħanaq minnufih.

ALISTAIR *jibda riesaq biex jerfa' r-riċevitur; jieqaf hekk kif* MICHAEL *jerġa' jittawwal mill-bieb.*

MICHAEL

Dak it-telefown?

ALISTAIR

(b'inkejja)

X'telefown? Jaqaw? Tgħidlix ħallasthom int l-għoxrin lira diġà, hux?

MICHAEL

U mur ħudu!...

(jonfoħ u jerġa' joħroġ)

ALISTAIR *jistenna sekonda u jmur jerfa' t-telefown.*

ALISTAIR

Hello - Hello... Hello! Iva! - Għadna l-istess, Miss. - Iva, imma mhux iċempel. - Le... - ...Iii ara l-oħra! Naf li ċempilt għax iċempel qisu ġurdien qed ipixxi! Ġa għedtlek l-ewwel! - Orrajt!... - Imma issa ara li jiġu, ta! Hawn m'hawn ħadd matul il-ġurnata. Ma nistax noqgħod nieħu l-liv kull darba... - Le, m'għandix il-mara min joqgħodli hawn, ħanini! Hawn m'hawnx nisa niżżu ħajr 'l Alla... - Xiex? Eh... - Iva, f'isimha kien, naf... - Le mhix il-mara dik. Min kienet mietet, la trid taf... - Le, mhux għalhekk mhux jitħallas il-kont! Ma tridx taf xi ħaġa oħra, u? Int ara biss li jiġu għada, OK? — OK, have a nice day int ukoll!

Jirreżisti t-tentazzjoni li jsabbat it-telefown - iqiegħdu lura f'postu.

(et seq.)

U L-ANĠLU ĦABBAR

L-EWWEL PARTI

SILTA

IL-POST

VILLA. BINI ĠDID.

IL-KAMRA TAL-GALLARIJA, l-istess bħal kmamar oħra tal-villa, hija mgħammra bi stil minimalist. Il-post għadu mhux lest għal kollox, iżda diġà hemm xi biċċtejn għamara stil orjentali: xi sufan tal-qasab, drapp iffjurit tal-ħarir, u xi tapit taħtu.

Poġġaman tal-kawba tiela' minn isfel - indana tagħti għal ġewwa u bieb li jagħti għal sala oħra kbira.

Gallarija kbira b'bieb fin-nofs u tnejn iżgħar fuq il-ġnub. Minn barra hija lesta mill-aluminju iżda l-bibien ta' ġewwa għadhom ma twaħħlux. Xi folji tat-triplaj u xi biċċtejn injam jgħattu l-fetħa tal-bieb tan-nofs.

Il-fetħat laterali huma mgħottija temporanjament b'żewġ bibien tal-injam oħxon - bibien pjuttost qodma u mqabra, darba ta' ċertu preġju - li nqalgħu minn xi bini jew dar antika.

Il-bieb tal-lemin huwa mgħotti b'żewġ fallakki kbar tal-armar, miksija żebgħa u siment. Il-bieb tax-xellug mhux mgħotti u fuqu hemm imċappsin biż-żebgħa għadd ta' graffiti fejn jispikkaw żewġ ittri kbar miżbugħa bil-blu: PN.

Extension wire dieħel minn barra l-gallarija u mqabbad ma' plakka elettrika ma' ħajt. Ħdejn il-plakka, tabella mdaqqsa

bil-kliem "King Real Estate Development Unlimited" nofshom moħbija taħt kitba "SOLD BY" fuqha.

Il-kamra qed tintuża bħala studju tal-pittura: f'nofsha, pittura dilettanteska kważi lesta fuq kavallett żgħir tal-ħadid: xi vażun bil-fjuri jew xi natura morta. Ħdejha "spotlight", banketta, tavolina b'xi vażetti bil-pitrolju u t-terpentina, stoċċijiet taż-żebgħa, eċċ.

F'rokna hemm paraventu u moħbi warajh kavallett ieħor akbar tal-injam, qadim u goff, u mejda mgħobbija b'aktar żebgħa u xi kaxxa żgħira tal-għodda.

Fuq il-mejda kif ukoll taħtha għadd ġmielu ta' pitturi mdaqqsin wiċċhom mal-ħajt - tili stirati fuq qafas tal-injam li jidhru biss minn wara.

L-EWWEL PARTI [1]

1. ĠEWWA. AJRUPORT. L-ARRIVALS LOUNGE - FILGĦODU.

KAREN *bilqiegħda mal-bar. Soft drink quddiemha. Ittektek b'lighter fuq pakkett sigaretti għadu ssiġillat u magħluq quddiemha.*

WIĊĊĦA: liebsa nuċċali tax-xemx. Tħares lejn il-monitor imdendel viċin.

MONITOR juri l-wasla ta' titjira ġejja minn Budapest.

KAREN, *donnha nervuża, tilgħab u tqatta' l-karta li fih imgeżwer il-pakkett sigaretti.*

Tiftħu - tkun se toħroġ sigarett.

2. BARRA. L-AJRUPORT. - FILGĦODU.

Ajruplan tal-Lufthansa jillandja.

3. ĠEWWA. L-AJRUPORT. L-ARRIVALS LOUNGE.

IL-MONITOR: titjira minn Budapest li llandjat.

KAREN *tqum bla għaġla, taqbad kappell abjad tax-xemx li hemm ħdejha, iddur u timxi lejn il-lift.*

IL-PAKKETT TAS-SIGARETTI, il-lighter ħdejn is-sigarett bla mittiefes li ħalliet warajha KAREN.

---

1 *Pawsa fid-djalogu hija indikata permezz ta'* —.

4. BARRA. L-AJRUPORT - FILGĦODU.

ĦSEJJES TAL-ĠETT TA' AJRUPLAN.

Ajruplan qrib ħafna riesaq lejn it-terminal.

IR-ROTI tal-ajruplan iduru bil-mod...

ĦALLAT MA' ...

5. BARRA. IT-TRIQ BARRA L-AJRUPORT - FILGĦODU.

...IR-ROTI qed jibdew iduru tal-karozza lussuża ta' ALDO, *It-tajers iwerżqu hekk kif il-karozza żżid fil-ġiri.*

Dehra mill-għoli tal-karozza sserrep fit-triq.

Is-saqaf miftuħ tal-karozza. KAREN *issuq.*

ALDO *quddiem, fuq ħoġru l-carry-on luggage, fis-seats ta' wara xi żewġ bagolli kbar oħra.*

MUŻIKA MIR-RADJU TAL-KAROZZA:

QUEEN - BOHEMIAN RHAPSODY.

IT-TITOLI:

U L-ANĠLU ĦABBAR

KAREN *issuq bla ma titkellem.*

Ħarsitha impassiva hekk kif ALDO *jibda jiftaħ il-basket quddiemu.*

6. BARRA. IR-RAĦAL IMŻEJJEN GĦALL-FESTA - BINHAR.

Toroq fit-telqa u l-ħedla ta' sajf waranofinhar - toroq kważi

vojta.

Il-karozza għaddejja bejn pavaljuni għadhom tilgħin.

Naraw minn taħt ANĠLU KBIR TAL-KARTAPESTA - siluwett iswed kontra r-raġġi tax-xemx - jgħaddi żbrixx minn fuq il-karozza.

Imbagħad anġlu ieħor... U ieħor: l-impressjoni li d-dellijiet qed jiġru wara l-karozza maħruba.

7. BARRA. FIL-KAROZZA.

Ħoġor ALDO. *Il-basket miftuħ - xi pakketti tas-sigaretti duty-free, eċċ.*

Riġal ieħor f'idejn ALDO, *négligée sewda seduttiva li għadu kemm ħareġ biex juriha lil* KAREN.

8. BARRA.TRIQ FIR-RAĦAL - BINHAR.

Fuq gaffa fil-għoli RAĠEL QED JARMA *pavaljun, isaffar tisfira sfiqa hekk kif il-karozza tgħaddi minn taħtu.*

Wiċċ l-anġlu tal-kartapesta mill-viċin, iħares impassiv.

Wiċċ KAREN - *jew aħjar in-nuċċali iswed.*

Ix-xemx tisreġ wara wiċċ l-anġlu - raġġi jgħammxu, jirriflettu fin-nuċċali tax-xemx.

MONTAGE: Bħal f'leħħa ta' berqa: dehra tal-kwadru L-Anġlu Ħabbar - darba, darbtejn f'temp ta' sekonda hekk kif jaqleb minn dehra negattiva għal oħra pożittiva.

In-négligée issa mitluqha fuq kuxxtejn KAREN *hekk kif taħtaf l-istikxift u tirrejżja l-magna.*

In-nuċċali iswed ta' KAREN, *jimla l-iskrin kollu hekk kif*

jinstemgħu:

IT-TAJERS IWERŻQU TAL-KAROZZA tispidja u taħrab.

IT-TWERŻIQA TAT-TAJERS TITĦALLAT MA':

IL-ĦOSS ITARRAX TA' MAGNA TAL-INVIJAR toħnoq kważi għal kollox IL-MUŻIKA TAR-RADJU.

9. BARRA. QUDDIEM IL-VILLA TA' KAREN U ALDO - LEJN NOFSINHAR.

Daħna ta' trab itir mill-għodda f'idejn IL-ĦADDIEM *qed jaħdem maġenb tad-dar.*

10. BARRA. IL-VILLA MINN BARRA - LEJN NOFSINHAR.

Hekk kif jieqaf il-ħoss tal-invijar u jgħib xi ftit it-trab naraw il-karozza wieqfa fid-dell.

Il-karozza hija battala.

IL-ĦADDIEM *minn wara jħares lejn id-dar.*

JIEQAF IL-ĦOSS TAL-INVIJAR.

Minn xi mkien ħdejn IL-ĦADDIEM *jersaq* IŻ-ŻGĦIR*: liebes xorts sa' rkopptejh, xi ftit trab f'xagħru iżda ftit li xejn tħammeġ bix-xogħol. Ikompli riesaq bil-lajma kollha lejn il-karozza.*

VIĊIN - il-luggage boot miftuħ tal-karozza: battal għal kollox għajr xi pamphlets u tabelli b'miktub fuqhom 'HOUSE FOR SALE, KING REAL ESTATE DEV. UNLTD', "Property News" eċċ.

11. BARRA. IL-VILLA - BINHAR.

MINN ĠEWWA L-LUGGAGE BOOT TAL-KAROZZA: il-

bieba miftuħa 'l fuq tikxef is-sema ikħal. Fl-isfond, tarf ta' scaffolding tiela' fil-għoli mal-gallarija.

Jitfaċċa Ż-ŻGĦIR *fil-fetħa tal-bieba miftuħa. Jagħlaq il-bieba bil-qajla l-qajla.*

DLAM ĊAPPA GĦAL FTIT SEKONDI.

IL-ĦSEJJES TA' ALDO *JIEĦU NIFS TWIL; IŻOMMU U JERĦIH.*

ĦOSS TA' SPREJJATURA MINN INALATUR; ALDO *JERĠA' JŻOMM IN-NIFS.*

TIRREPETI RUĦHA DARBA OĦRA WAQT LI:

KAREN (O.S.)

Baqgħet ma marritlekx dik it-tqaħqiħa! Min-kejja r-rebbiegħa friska ta' Moska!

12. ĠEWWA. IL-VILLA. IL-KAMRA TAL-GALLARIJA.

(Deskrizzjoni tal-lokal: ara l-paġna tal-bidu)

FADE UP: Mid-dalma sewda ta' ħalq ALDO *joħrog l-inalatur li għadu kemm spiċċa jisprejja bih u naraw PANORAMA qasira tal-kamra tal-gallarija waqt li* ALDO *jkompli joħroġ rigali li ġab miegħu: xi xorb, xi kalzetti, CDs u sigaretti.*

ALDO *jqaħqaħ.*

KAREN (O.S.)

Hemm int! Erġajt!

PANORAMA: l-affarijiet tal-pittura fuq il-bank ħdejn KAREN *wara l-paraventu.*

JERĠA' STORBJU MINN BARRA.

ALDO

Daż-żejt imissek tgħid!... Mhux l-arja ta' Moska.

Daż-żejt u din it-terpentina!

Jisgħol u jerġa' joħroġ l-inalatur mill-but, jagħmlu ma' ħalqu, jagħfas u jieħu nifs qawwi 'l ġewwa.

Iżomm in-nifs waqt li jħares lejn il-bieb tax-xellug - dak bil-PN fuqu - imbagħad lejn il-bieb mgħotti tal-lemin.

Sa fl-aħħar jerħi n-nifs u jqum. Jersaq u josserva mill-qrib il-bieb tax-xellug, kultant jagħti ħarsa lejn il-bieb l-ieħor.

Jerġa' jersaq lura u jdur iħares lejn il-kwadru f'nofs il-kamra. Jersaq qribu u jxammem it-tila.

Dlonk iqaħqaħ u jinġibed lura. Iqaħqaħ aktar u jerġa' joħroġ l-inalatur mill-but.

L-istess rutina - jisprejja - iżomm in-nifs - jerħi n-nifs.

JERĠA' L-ISTORBJU MINN BARRA.

ALDO *jdur u jisprejja wkoll xi ftit madwaru, donnu b'hekk irid itaffi wkoll l-istorbju.*

IL-PARAVENTU.

KAREN

(tixref xi ftit minn wara l-paraventu - xi kwadru jew tnejn f'idejha)

Eqq - Eqq - No peaking! Issa tarah tibżax!

KAREN *terġa' tistaħba wara l-paraventu, tkompli tqalleb xi wħud mill-kwadri li hemm mal-ħajt, donnha ma tistax tiddeċiedi liema se tagħżel minnhom.*

ALDO, *it-tqaħqiħa m'hemmx li tmurlu, ma jistax jitkellem. Sa fl-aħħar idur u jmur lejn il-gallarija.*

Ħarstu terġa' tinġibed miż-żewġ bibien laterali, imma l-aktar

mill-graffiti fuq il-bieb tax-xellug.

Jerġa' jieqaf josservah għal xi ħin, idawwar ħarstu għal darba tnejn minn bieb għal ieħor.

Ikun se jerġa' jisprejja, meta jieqaf donnha feġġitlu xi idea. Iħares b'aktar attenzjoni lejn il-bieb tal-lemin. Jersaq lejh b'ċerta determinazzjoni.

KAREN, *wara l-paraventu, tosservah.*

ALDO *joħroġ idu u jkun se jaqbad waħda mill-fallakki biex iwarrabha ħa jara x'hemm taħtha meta terġa' taqbdu s-sogħla u jixraq. Jitlaq il-fallakka.*

Idur lejn il-paraventu - ifittex l-inalatur.

ALDO

Allura - immissjajtni xejn?

KAREN, *iddiżappuntata, pronta daret u reġgħet inħbiet.*

ALDO *jintebaħ. Jisgħol.*

ALDO

Dan se nifga hawn ġew - dir-riħa taʼ żebgħa. Iftaħ xi mkien tal-anqas!

Iħaffef lejn il-gallarija u jiftaħ tieqa.

13. BARRA. IL-VILLA - WARANOFSINHAR.

IL-ĦADDIEM, *bilqiegħda għad-dell fuq ċangun,ħdejh għasfur daqs nitfa f'gaġġa ċkejkna. Ipespislu u jċekċiklu mal-wajer.*

Iħares 'l fuq lejn il-gallarija fejn ALDO *qed jagħlaq il-purtelli.*

IL-ĦADDIEM, *tbissima nebbiexa fuq wiċċu maħruq bix-xemx*

u mimli trab, jgħolli seba' wieħed lejn nagħsu u jsellimlu.

14. ĠEWWA. IL-VILLA.

ALDO *jqaħqaħ, idur lura 'l ġewwa mill-gallarija.*

ALDO

Veru ma nafx x'fettillek tajtha għaż-żejt!

KAREN *toħroġ minn wara l-paraventu b'żewġ tili f'idejha.*

KAREN

L-acrylics ma stajtx naqbad art bihom. Sakkart għax ma stajtx nissaporti dak l-istorbju.

ALDO

(nifs qawwi fil-beraħ tat-tieqa)

Sa fl-aħħar! Iż-żejt għamlu żmienu, Karen, ħażin għall-ambjent, u fuq kollox ħażin għas-saħħa!

KAREN

(fuq kliemu)

...ħażin għas-saħħa!

ALDO

(ikompli)

...Kont għedtlek.

KAREN *tħalli ż-żewġ tili jistrieħu mal-paraventu u tersaq lejn il-gallarija donnha trid tmur terġa' tagħlaq.*

KAREN

Issa se jerġgħu jnittnu kullimkien trab, issa tara.

ALDO

U ħalliha! ...Allura propju llum imma? Dan

l-istorbju kien jonqosni wara erbaʼ sigħat fuq l-ajruplan. U dan l-għeluq!

KAREN

Naf. I'm sorry. Imma taf li ilhom sena jwegħduni li jiġu! Ma ssugrajtx ngħidlu jħalliha għal darbʼoħra! X'deherlek - għoġbok kif tielaʼ?

ALDO *jfarfar it-tabella taʼ King Real Estate mit-trab.*

ALDO

Stajt ħallejtha barra ftit ieħor. Tal-anqas riklam għall-kumpanija.

KAREN

Jien mhux riklam biżżejjed?... Dak il-bir fil-patio lestewh ukoll, rajtu? Replika eżatta bħal taʼ Palazzo Verdagna. Fuq id-disinn li konna għamilna!

ALDO

(iħares lejn il-gallarija)

Niftakar. Imma din? Dan xʼġara hawn - daʼ l-aluminju - xʼpastażata għamlu!

KAREN

Xiex? Naf, mʼgħedtlekx... imma kelli nagħmel xi ħaġa - ridt naħdem hawn ġew u ma stajtx inħalli aktar dik il-feṫa kollha. Taf xʼsirda taqaʼ filgħaxija!

ALDO

Veru qed tishar - għandek bżonn dad-dawl kollu! Imma propju tal-aluminju allura!

KAREN

Bilfors. Taf li ridt nagħmilha tal-injam, imma qalli jdawwimni mill-anqas sitt xhur biex ilestiha. Tal-aluminju lestieha fi tliet ġimgħat.

ALDO

Veru miraklu! Xejn ma jwaqqfu l-progress!

KAREN

U iva - dejjem nistaʼ nerġaʼ nagħmilha tal-injam malli nsib ftit żmien.

ALDO

...U ftit flus!

KAREN, *ma tridx tismaʼ bi flus, tgħolli spallejha.*

ALDO

Sar tassew importanti ż-żmien għalik milli qed nara. X'għamilt f'dawn ix-xahrejn? Immissjajtni xejn?

KAREN

Le. Ħdimt. Ħdimt ħafna... Irrid ngħid, immissjajtek, mela ma mmissjajtekx, ismaʼ l-ieħor!

Ittih bewsa ħafifa imma titbiegħed minnu malajr u ma ttihx ċans iżommha.

Tersaq deċiża lejn il-paraventu, tagħżel waħda mill-pitturi u bla ma tħallih jaraha għalissa, twarrab il-paraventu biex tikxef il-kavallett l-kbir moħbi warajh.

KAREN

U ara dan! Dadà! X'jidhirlek minn dan?

ALDO

(jersaq lejn il-kavallett)

Impressjonanti. Tassew impressjonanti! Huwa int donnok veru qed teħodha bis-serjetà! Dan fejn sibtu?

KAREN *tħares anzjuża lejn il-kwadru dejjem imdawwar lejha, indeċiża jekk għandhiex turihulu.*

KAREN

Xtrajtu. Irkant. Kien taʾ Caruana Dingli! Russell qalli li awtentiku - żgur li awtentiku!

ALDO

Ukoll! Liema Caruana Dingli imma, qallek Russell? Sa fejn naf jien diġà biegħ tnejn... awtentiċi taʾ Caruana Dingli! U din - diż-żebgħa wkoll?...

(imiss b'sebgħu xi żebgħa mċappsa mal-kavallett)

...Din awtentika taʾ Caruana Dingli wkoll tgħid?... Ikolli ngħid li le però...

(jerfaʾ tarf il-ġlekk li misslu mal-kavallett)

Hemm int! Ara xʾgħamiltli kif ċappastha!

KAREN

(dlonk titlaq il-kwadru fejn kien)

Upps! Illami kif tebbajtha!

ALDO

Dik Armani - 800 dollaru!

KAREN

I'm sorry, missni wissejtek li kont qed nużah.

Minn fuq il-bank taqbad paletta kbira mimlija żebgħa li fiha hemm imdeffsin xi żewġ pniezel u biċċa ċarruta mċappsa żebgħa - toffri l-biċċa lil ALDO *biex jimsaħ idejh.*

KAREN

Għedtlek, għadni kemm lestejt kwadru. Ma lħaqtx naddaft il-pniezel, I'm sorry.

ALDO

(joħroġ maktur mill-pavru u jimsaħ bih)

Bdejna tajjeb eh! U kemm swielek, nista' naf?

KAREN

Xiex?...

ALDO

Dal-kavallett - l-awtentiku Caruana Dingli.

KAREN

Żgur mhux daqs l-Armani tiegħek! Ara - trid taraha jew ma tridx!

ALDO

Xiex? Xi tridni nara!

KAREN

Il-pittura! Li għadni kemm lestejt.

ALDO

(ipoġġi fuq il-banketta)

U ejja! Ilek tħammem fuqha mindu dħalna, trid u ma tridx turihieli! Qas biss għadek rajt tiġikx dik in-négligée li ġibtlek!

KAREN

Sekonda waħda!

KAREN *bidlet fehmitha, tieħu lura l-kwadru li kienet għażlet. Terġa' tmur tqalleb fost it-tili stivati wara l-paraventu.*

KAREN

Eqq! Tħarisx! No peaking now!

ALDO

(jgħaddas rasu)

O ġieżuġież!...

ALDO *jilmaħ flixkun xorb u magg taħt il-banketta.*

ALDO

Ma naqqastx mix-xorb milli qed nara. Tibżax - ġibtlek xi tnejn vodka wkoll - mhux sigaretti biss.

KAREN

Ilu ġimgħa hemm dak mingħajr ma missejtu. U m'għadnix inpejjep lanqas.

ALDO

Ukoll! Ix-xejn xejn.

ALDO *jferra' ftit xorb fil-magg, ilaħalħu u jarmi x-xorb ġo vażett ħdejn il-kuluri.*

KAREN

(ħierġa bi kwadru -
l-istess wieħed li daħlet bih)

Iva mhux hemm, Aldo! Kelli ż-żejt imħallat u lest!

ALDO

Eh, iż-żejt! Naf, xammejtu. L-intiena tiegħu trid tifgaha b'xi ħaġa! U int intant għaż-żejt kellek

taqa'! Kont għidtlek tant li jekk trid nurik kif tuża l-acrylics! Dawk aktar iġeniċi u fuq kollox ma jniġġsux l-arja.

KAREN

Naf - I'm sorry. Ħa niftaħ il-bieb l-ieħor ara...

Tmur tiftaħ il-bieb li jagħti għal-lemin.

ALDO

(iferra' fil-magg u jixrob)

Ma tridx tgħidli allura li int ilek ġimgħa sawm, bla ma tixrob qatra?

KAREN

Hekk hu imma! *Vissi d'arte! Vissi d'amore!...*

(sa fl-aħħar deċiża, tiġbor it-tila u tpoġġiha fuq il-kavallett - fanfara)

Tat-tarat-tatà! X'jidhirlek!

ALDO

(idur)

Ah, il-famuż kapolavur!...

ALDO *jibqa' wieqaf iħares għal ftit bla ma jitkellem - jixrob.*

Pawsa twila.

KAREN

X'jidhirlek, eh?

Pawsa.

KAREN

Eh?

ALDO

(għadu ċċassat)

Interessanti...

KAREN

Interessanti!

ALDO

U dan...

(iqaħqaħ)

...dan minn meta tajtha għan-nudi?

KAREN

Ara - ersaq, ħares!

(iddawwar id-dawl tal-lampa biex jara aħjar)

ALDO

U... nud taʾ raġel?

KAREN

X'taħseb?

ALDO

Le, veru. Tajjeb.

(jipprova juri aktar entużjażmu)

Tajjeb ħafna anzi! Prosit.

KAREN

Temmen imma li sitt xhur ilu la kont naf x'inhu żejt u wisq anqas terpentina! U din, hawn, dil-biċċa bil-*palette knife* għamiltha, indunajt?

ALDO

Fejn?... Ah, iva. Veru effettiva. Effettiva ħafna.

Speċjalment meta tiftakar, kif għidt int, li sa sena ilu bilkemm kont taf x'inhuma pastels...

KAREN

U x'pastels, pastels! Dawk, dawk bla ħajja, għal xi ħadd bla demm tajbin! Il-kulur qawwi, viskuż u jleqq, dak li veru jqanqlek... Kulur li fih qabda!

ALDO *joħroġ nuċċali mill-but.* KAREN *tosservah hekk kif. donnu bla ma jrid. jibda jifli l-pittura b'aktar reqqa. Jgħaddi subgħajh ma' wiċċ it-tila.*

KAREN

Veru? Hux donnu jistiednek toħroġ idek biex tmissu, donnok trid tiżgura ruħek li mhuwiex ħaj?

ALDO

Mmm?

ALDO *jkompli jħares b'attenzjoni akbar aktar ma jmur. Idawwar id-dawl tal-lampa minn rokna għal oħra, kultant jerġa' jmiss wiċċ it-tila bi truf subgħajh, kultant jgħolli n-nuċċali u jħares minn taħtu.*

ALDO

Le, tajjeb, eh. Dit-texture allura, din però donnha għandha xi gauze wire taħt.

KAREN

Kif indunajt?... *(malajr)* Mhix imma! Mhix gauze wire! Mhux propja. Xi ħaġ'oħra. Aqta'!

ALDO

X'naqta'?

KAREN

X'waħħalt hemm! Aqta'!

ALDO

(bla ma jgħolli rasu mill-kwadru)

Jiġifieri... waħħalt xi ħaġa però?

KAREN

Mela! Imma ma taqtax xiex?

ALDO

Fejn naf. Fl-oriġinal żgur ma kenitx hekk.

Pawsa.

KAREN

X'oriġinal?

ALDO

Minn fejn ikkupjajtha...

KAREN

Xi kkupjajt?

ALDO

Din. L-istampa...

KAREN

Xi stampa?

ALDO *sa fl-aħħar jgħolli rasu mill-kwadru u jneħħi n-nuċċali, jixtieq jemmen dak li se jipprova jgħid.*

ALDO

Dan il-kwadru. Tgħidlix... Stenn - ikolli ngħid xi espressjonista Ġermaniż... U dak in-nud, dak għandu wkoll xi ftit minn Blake, għalkemm ifakkarni f'xi illustrazzjoni ta' Kahlil Gibran...

KAREN *wieqfa soptu - ma titkellimx.*

ALDO

X'ġara?...

Pawsa twila hekk li ALDO *jkollu jdur iħares lejha.*

KAREN

(bajda karti)

X'illustrazzjoni! X'int tgħid? - Ġara?... Int x'ġara! X'int tgħid? Xi stampa kkupjajt? X'espressjonista Ġermaniż?

(furjuża)

X'int tgħid!

ALDO

Jien naf! Forsi mhux Ġermaniż, fejn naf x'inhu... Awstrijak?...

KAREN

X'int tgħid?

ALDO

... Schiele forsi! Int taf!

KAREN

...X'naf? Qed tgħid li jien ikkupjajtha din? Dak li qed tgħid?

ALDO

KIf? Trid tgħid li dan mhux kopja?... *(idur lejn il- kwadru)* Li dan oriġinal?

KAREN *tiftaħ ħalqha imma tieqaf. Ma tistax tiddeċiedi jekk hux qed jagħmel hekk apposta jew le.*

Pawsa.

ALDO *jħares fiss lejha għal ftit, imbagħad jerġa' jilbes in-nuċċali. Jersaq lejn il-kwadru, jgħolli jdejh biex donnu jipprova jerġa' jmiss fejn miss qabel. Jieqaf, donnu jeħtieġlu sforz biex jikkonċentra kif jixraq - u biex ma jkomplix jaħrab ir-realtà.*

Jimxi lura u kważi jitfixkel fil-banketta fejn hemm bilwieqfa KAREN.

Bla ma jdur lejha jpoġġi fuq il-banketta, ħarstu dejjem fuq il-kwadru. Jgħaddi bosta sekondi jħares fiss lejh.

ALDO

(bla ma jħares lejha)

U... x'suppost hu eżatt allura dan - raġel jew għasfur?...

KAREN

Anġlu.

ALDO

Ah. Anġlu. U x-xibka allura?...

KAREN

Maqbud fiha - xibka tal-insib abbandunata.

ALDO

U nqabad fiha intortament...

KAREN

U tħalla hemm, abbandunat, imut bil-mod il-mod, bil-ġuħ, fil-kesħa, fil-għera ta' staġun mhux tiegħu, staġun aljen...

ALDO

U dik nimmaġina ktibtha int ukoll...

KAREN

Mela min!

ALDO

I see. Ħloqtlu wkoll l-ambjent psikoloġiku... Il-klima patoloġika. Naturalment. Prosit. U... xi kemm domt fuqu?

KAREN

Fuqu?.. – Tliet sessjonijiet. Għall-ewwel, l-ewwel tnejn, bilkemm lestejt xejn. L-aħħar waħda mbagħad malli qbadt il-pniezel, il-paletta f'idejja, ma stajtx nieqaf...

ALDO

(aktar aħrax issa)

Kemm imma? Tmienja, sitt sigħat, kemm?

KAREN

Xi tliet sigħat. Forsi ftit aktar. Ma żammejtx ħin...

ALDO

Tliet sigħat.

(iħokk moħħu - aktarx jitkellem waħdu)

Tal-għaġeb. Tliet sigħat... forsi ftit aktar.

KAREN

Ma temminnix?

ALDO

Le! Le, nemmnek! Nemmnek.

KAREN

U lilek... jogħġbok?

ALDO

Jogħġobni? Lili?...

KAREN

Mela lil min?

ALDO

Jogħġobni, iva... Imma - aktar importanti - lilek jogħġbok?

KAREN

Jogħġobni?...

ALDO

Hekk hu. Lilek. Jogħġbok?

KAREN

Hemm bżonn tistaqsini!

ALDO

Basta għoġbok. Basta għoġob lilek...

KAREN

...Għidtlek! Għalija kapolavur!...

ALDO

...L-aqwa li għoġob lilek.

KAREN

...Kapolavur... Iva jogħġobni! L-aqwa xogħol tas-seklu għoxrin għalija! Aqwa minn l-aqwa Picasso! Jistgħu jaħarquha l-Guernica issa għalija! X'ċuċ hu, Gauguin! Kokoschka! X'għal għajn jew widnejn Van Gogh! Van Klee, Van Poxt!... *(tbaxxi leħinha)* Schiele! B'liema

jedd tistaqsini jogħġobnix?... Hemm bżonn tistaqsini? (bi sfida) Jogħġobni iva!...

KAREN *tersaq lejn il-kwadru u bil-ħrara kollha tagħtih bewsa*

KAREN

...Jogħġobni. Jogħġobni! Jogħġobni!

ALDO

(bil-mod il-mod ġej f'tiegħu)

Iva, qed nara. U ma nlumekx.

ALDO *jqum, jipprova jassumi ton biered, biered.*

ALDO

U... min kien il-mudell, allura?

KAREN

Il-mudell?

ALDO

Għandi nifhem li xi ħadd ippużalek... Oriġinal bħal dan!

KAREN

Tista' tiddubita?

ALDO

Le. Anżi! Mingħajr mudell żgur ma kontx tkun kapaċi tagħmel xogħol hekk... hekk...

KAREN

Xogħol hekk kif?

ALDO

Hekk... oriġinali. - Min kien?

KAREN

Jimporta min kien? L-aqwa min hemm fuq it-tila. Mhux min kien.

ALDO

Tabilħaqq. Min kien imma? Wiċċu ħallejthulu barra.

KAREN

(tbissima enigmatika)

Le - wiċċu hemm qiegħed kieku!

ALDO

Trid tagħmilha tal-gustuża?...

KAREN

I'm sorry... Ċajta privata.

ALDO

Ukoll... Min kien?

KAREN

Ma nistax ngħidlek.

ALDO

Ma tistax? Ma tistax għaliex?

KAREN

Sigriet professjonali!

ALDO

Tassew?

KAREN

Tassew. Taf int wara kollox kemm hu diffiċli ssib

mudelli tajbin biex jippużawlek nudi...

ALDO

Ahh! Sibt wieħed mela u trid iżżommu għalik. Prosit. Diġà se tibda tikkompeti miegħi.

KAREN

Nikkompeti! Miegħek! Naf li jiena tajba - imma mhux daqshekk. Minkejja kollox, żgur mhux daqshekk...

ALDO, *donnu jrid jaqtagħha hawn, idur mill-kwadru. Jersaq lejn is-sufan - jitfa' xi affarijiet lura fil-valiġġa miftuħa.*

KAREN *tosserva. Tagħraf is-sinjali.*

ALDO

(iħossha tħares lejh - bla ma jdur)

Dak int biss tista' tgħidu issa...

KAREN

Xiex?...

ALDO

...Kemm int tajba jew le.

KAREN

Veru? Taħseb imma li tajba daqshekk?

ALDO

Daqshekk? X'inhuwa "daqshekk"? Liema kejl qed tirreferi għalih? Taħseb li hawn xi kejl li jista' xi ħadd iqabbel ruħu miegħu biex tassew ikun jaf hux tajjeb "daqshekk!"... jew le!

KAREN

Għalija iva. Ara kieku lili xi ħadd jgħidli li jiena

tajba daqsek pereżempju...

ALDO

Daqsi! Qed tipprova tonfoħni issa?

KAREN

...Kieku - anzi - anki anqas minnek, imma qrib tiegħek, kif kont tpinġi int, għalija kieku biżżejjed.

ALDO

Aaa. Tal-anqas għidt "kont".

KAREN

Meta kont tpinġi biż-żejt irrid ngħid. Mhux għax l-acrylics tiegħek mhumiex tajbin...

ALDO

Grazzi.

KAREN

(tibdel it-ton -
l-entużjażmu diġà għeb)

M'iniex nipprova nonfħok, le. Taf daqsi l-kapaċità tiegħek int, Aldo. M'għandekx bżonn lili biex nonfħok. Anzi. Taf li mhux soltu tiegħi...

ALDO

(jagħlaq il-valiġġa)

Appuntu.

KAREN

Appuntu - għalhekk - jekk nitolbok tgħidli jekk xogħli... mhux jiena - jekk dax-xogħol hux tajjeb jew le - nistaqsi lilek għax inti awtorità. Għax int

artist veru...

ALDO

(bla sarkażmu)

Artist veru! Mhux aktar minnek imma.

KAREN

Aktar minni żgur...

ALDO

M'intix tismagħni, Karen... Mhux aktar minnek, le.

KAREN

Qed tgħid bis-serjetà?

ALDO

Bis-serjetà... U bl-awtorità kollha!

(kważi b'rabja)

U emminni u ismagħha tajjeb, għax ma nerġax nirrepetiha; f'dan l-ambjent - f'dil-belt ċkejkna ċkejkna tagħna, Karen - fil-għoli tal-arja rarifatta fejn jimirħu l-magħżulin tal-Mużi - il-mimmi t'għajnejn l-allat għajjura tal-arti - m'intix se ssib ieħor li jgħidlek sinċerament kliem bħal dan. Iva. Bis-serjetà: ix-xogħol tiegħek - tal-anqas dan ix-xogħol - huwa xogħol...

(ifittex il-kliem, ixengel rasu, ma jafx jgħid - jew ma jridx - dak li jħoss)

Tal-għaġeb. X'inhi l-espressjoni?... Tal-ġenn! Nixtiequ kien tiegħi! Qed tismagħni? F'dawn l-aħħar għaxar snin ma rajtx xogħol bħal dan - la ta' ħadd - u wisq anqas tiegħi. U la taż-żejt ta'

qabel - u wisq anqas l-acrylics taʾ wara. Mhux li kien kien tiegħi. - Smajtha? Awtorevoli biżżejjed hekk?

KAREN

Ieqaf... M'għandekx għalfejn tagħmel hekk.

ALDO

Le?

(kiebi - f'daqqa waħda għajjien)

Qed ngħid bis-serjetà, Karen. Bis-serjetà kollha.

KAREN

Ieqaf. Se ġġegħilni nibki. Ili ġimgħat sħaħ ma nibki... Ma rridx nerġaʾ nibda.

ALDO

Karen... Karen, Karen...

Jersaq lejha. Hi tersaq lejh - imbagħad tintelaq f'dirgħajh u tbusu. Bewsa mqanqla, hekk li għal bosta sekondi ma tħallihx jinħall minn magħha.

ALDO *jipprova jaħkimha bʾaktar qawwa u jiġbidha lejn is-sufan.*

Jaqgħu t-tnejn fuqu imma KAREN *dlonk diġà qed tissielet biex taħrab minn miegħu. Tqum bilwieqfa.*

KAREN

Le. Mhux issa, Aldo! Se nċempel lil Russell.

ALDO

Xi ċċempel!

KAREN

Lil Jackie! Nieħu l-parir tiegħu!

ALDO

X'parir?

KAREN

Hu jaf ikun aktar spassjonat, kritiku...

ALDO

Russell!

KAREN

...Ħadd aktar minnu ma jaf ikun aħdar daqsu meta jrid u jgħidlek veru dak li jħoss!

ALDO

Fuqiex! Fuq il-kwadru? Mela qed tiġġennen!

KAREN

Dak il-business tiegħu!...

ALDO

Business imma! Mhux arti!...

KAREN

Għandu gallerija, le! Għal waħda tnejn! Jekk ma jafx hu x'jiswa dan, min tridu jaf?

ALDO

Mela veru qed tiġġennen! Mela taħseb li għax għandu gallerija, billi jippretendiha ta' gallerista, dak jaf xi ħaġa fuq l-arti?...

KAREN

X'jiġifieri ma jafx! Xi ħaġa jaf!

ALDO

Imma kemm se jbigħha u kemm se jisloħ

commission! Dak li jaf! Ngħidlek jien kemm se jgħidlek. Mitejn lira - tliet mija tops! *(jimita)* "Mitejn - tliet mija tops! Tliet mija tops!" U dak kieku niġi miegħek jien u ngħidlu li dan xogħol tajjeb - eċċellenti! Kieku qas biss iħares lejh!

KAREN

X'jiġifieri ma jħarisx lejh! Għadek kemm għidtli...

ALDO

Ismagħni, Karen. Int xi trid taf? Kemm tista' tagħmel flus bil-kwadru?...

KAREN

U xi flus flus! X'jimpurtani mill-flus!

ALDO

(ironiku)

Right! Mela tgħidlu xejn lil Russell!

KAREN

Kulma rrid l-opinjoni tiegħu...

ALDO

Flus hi l-opinjoni tiegħu. Dak biss li jista' jgħidlek, isma' minni.

KAREN

Imma jekk ma jafx hu jikkritika xogħol bis-serjetà, min tridu jaf ?

ALDO

Ah, kritika! Kritika ħag'oħra. Għax m'għidtlix mill-ewwel? Kritiċi nsiblek kemm trid! U

ngħidlek jien lil min tgħid, jekk veru trid kritika tajba. Nieħdok għand Walter D'Anastasi; ħalli f 'idejja.

KAREN

Walter...

ALDO

L-aħħar wirja li għamilt għamilli biċċa xogħol kapolavur ta' kritika. Veru li issa ilu ftit imma meta trid immorru. Anzi, ngħidlu jiġi hawn, l-istudjow tiegħek. Hekk xieraq. U jien stess neħodlok ir-ritratti. Naturalment, l-ewwel irid ikollok xi ftit aktar xogħlijiet lesti jekk veru tridu jtik studju serju.

KAREN

Minn daqshekk, xogħlijiet għandi kieku.

ALDO

X'xogħlijiet?

KAREN

Li lestejt.

(tersaq malajr lejn it-tili mal-ħajt)

Kont urejtek xi wħud minnhom qabel.

ALDO

Qabel? Qabel dan jiġifieri?

KAREN

Qabel dan. Ta' qabel sefirt...

ALDO

Dawk kienu oriġinali wkoll?

KAREN

U ta' wara... Xi wħud minnhom!... Aldo! Tgħidlix li... Ma tridx tgħidli li ma kontx indunajt?

ALDO *jxengel rasu - imma ma jgħid xejn.*

ALDO

U ta' wara?...

KAREN

Xiex?

ALDO

Ta' wara, li lestejt. Nudi wkoll?

KAREN

Biex qed niskanta? Hekk jew hekk, int mhux biex tara x-xogħol tiegħi kont tiġi hawn dawk l-aħħar ġimgħat.

ALDO

Come on. Mhux fair tgħid hekk, Karen.

KAREN

Le? Għalija kont tiġi int, le - mhux għat-tpinġija tiegħi, mhux hekk? Għaliex mhux fair? Jien kont nurihomlok u int dejjem tgħidli kemm kienu tajbin u kemm qed nagħmel progress... U wara kollox, f'siegħa sagħtejn wieħed ma jistax jippretendi aktar minn hekk, mhux hekk?

ALDO

I'm sorry, OK?

KAREN

OK, għaliex le? Jien għidtlek xi ħaġa? Naturalment int assumejt li jien ma stajt nagħmel xejn oriġinali, xejn minn rajja... *(tqalleb it-tili,*

imma issa bla ħajra) Ma nafx eżatt liema kont diġà rajt qabel...

ALDO

(jisprejja)

Ma jimpurtax. Ejja. Ħa naraw x'għandek...

KAREN *tieqaf, għadha daharha lejh - tiddritta b'xi żewġ kwadri li għażlet marsusin ma' sidirha.*

KAREN

Trid tara x'għandi?...

ALDO

Ġib.

KAREN

(iddur f'daqqa)

Le.

ALDO

Le?... Le xiex?

KAREN

Ma rridx nurihomlok.

ALDO

U għaliex!

KAREN

Missek rajthom meta kellek iċ-ċans!

ALDO

Ejja, Karen. Għidtlek jiddispjaċini...

KAREN

Naf. Mhux għalhekk imma. Mhux biss. Ngħidlek is-sew ma nafx iniex lesta nħalli min jarahom

għalissa.

ALDO

U għaliex le?

KAREN

Ma nafx. Nibżaʾ... Le, ma nibżax... Ma nafx! Int stess għidt wara kollox: x'jimporta x'jgħid ħaddieħor? L-aqwa li għalija huma sbieħ! Imma mhux hekk, Aldo? X'taħseb int? Tieħu gost - veru kont tkun trid int min jaralek ix-xogħol tiegħek?...

ALDO

(skantat - mhemmx dubju!)

KAREN

...Mhux aħjar iżżommhom għalik? Jibqgħu tiegħek? Bla ma tħalli lil ħadd iċappashomlok bit-tifħir...

ALDO

Jew jobżoqlok fuqhom, tgħid int...

KAREN

Rajtx! Le! Żgur li le! Ħadd mhu se jarahom!

ALDO

U isa - kont qed niċċajta, Karen! Ħadd mhu se jmaqdarhomlok, niżgurak...

KAREN

Le!

ALDO

Kont qed niċċajta!

KAREN

Le. Ma kontx qed tiċċajta. Il-fatt hu, Aldo, int

ma tafx tiċċajta. Kont qrajtha l-kritika fuq ix-xogħlijiet tiegħek: "L-artist, ir-rappreżent ewlieni ta' ġenerazzjoni li ma tgħallmetx tiċċajta! Il-ġenerazzjoni miċħuda!"

ALDO

Cliché, Karen! Cliché. Il-kritiċi wkoll jgħidu l-banalitajiet kultant. Teħodhomx b'vanġelu.

KAREN

Minn daqshekk, tista' sserraħ moħħok.

ALDO

Imma xorta m'intix beħsiebek turini xejn aktar, hux hekk?

KAREN

Le. Mhux... għalissa.

ALDO

Meta mela?

KAREN

Irrid naħsibha ftit hekk jew hekk. Nagħżel l-aħjar fosthom...

ALDO

L-aħjar?

(ħjiel ta' sarkażmu)

Hemm daqshekk tajbin allura. eh?

KAREN

Jien m'għidtx li huma tajbin.

ALDO

Le? U xi kemm għandek mela?

KAREN

Pitturi? B'ta' qabel?

ALDO

B'kollox - b'ta' qabel, ta' wara - kemm?

KAREN

(tinsisti)

B'ta' qabel bdejt...

(tieqaf)

B'li kont urejtek qabel, għandi xi għaxra. Kont rajthom le?...

ALDO

U ta' wara - wara li bdejt b'dan, kemm?

KAREN

...Tort tiegħek jekk ma rajthomx.

ALDO

Kemm, Karen?

KAREN

Fejn naf kemm! Xi ħamsa, sitta oħra!

ALDO

U kollha bħal ...dak. Kollha tajbin - tajbin daqs dak?

KAREN

(mossa bi spallejha,
bejn trid tgħid iva, bejn ma tafx):

Għaliex le?

ALDO

U kollha ta' dak... L-istess mudell?...

KAREN

Iva. Kollha. U kollha nudi. U kollha ta' dak, iva. Sett sħiħ! Kollha l-istess suġġett! Serje sħiħa! U kollha jibdew bil-mod, trid iżżiegħel bihom, tmellishom bil-mod il-mod, toħroġhom minn qoxorthom, tipprova darba, darbtejn! Sakemm sa fl-aħħar straġi sħiħa fuq tila għal sagħtejn, tliet sigħat! Sakemm sa fl-aħħar teħles! U lesta: kapolavur ieħor! Guernica oħra mċarrta! Mona Lisa bi tbissima misterjuża, tbissima stupida, enigma ma tfisser xejn! Ħlief dak li jfelles moħħ ossessiv ta' raġel - raġel għajjur! - iħares lejha! Imma jien ma nurihielhomx. Lil ħadd! Lanqas lilek! Dik tiegħi! U tiegħi biss!

ALDO

(sarkastiku)

Vissi d'arte, vissi d'amore!...

Pawsa – tebqa t'għajn.

KAREN

Mur, Aldo.

ALDO

(pawsa - ma jiċċaqlaqx - imbagħad)

Allura m'intix se tgħidli min ippużalek?

KAREN *tqum u tmur tferra' grokk. Tixrob.*

KAREN

(bla ma tħares lejh)

Mur.

ALDO

Ma mmisjajtnix, hux hekk? U diġà qed tkeċċini.

(iqum u jmur lejn il-valiġġi - idur)

Bqajna fejn konna milli jidher. Agħar minn kif konna... Stajt ma tellajthom xejn hawn fuq dawn il-valiġġi. Stajt m'għamilt l-ebda vjaġġ! Stajt iffrankajthieli dik in-nefqa tal-anqas!

*(*KAREN *ma tweġibx)*

Stajt tal-anqas... tal-anqas iffrankajtli dak it-taraġ u għidtli qabel ma dħalt!

KAREN

Ma kontx naf qabel ma dħalt.

Pawsa.

ALDO

Le. Kont taf. — Ma jimpurtax. Arani sejjer.

Jaqbad valiġġa u jwassalha sa ras it-taraġ. Imma jieqaf u jidher jitlajja, indeċiż, ma jridhiex tispiċċa hekk.

ALDO

Immur, Karen. Però, jekk trid, xorta waħda nkellmu lil Walter.

KAREN

Tkellmu xejn. Tagħmillix pjaċiri.

ALDO

Jien ngħidlu. Meta tridni ngħidlu li jista' jiġi?

KAREN

Qatt!

ALDO

(jersaq eqreb)

Ċaw, Karen. Ċempilli.

KAREN

Ara ma tgħidlu xejn.

ALDO

Għada nerġgħu nitkellmu...

KAREN

Ma nitkellmu xejn! U ma rridekx tkellmu, qed tismagħni?

ALDO

Ok. Inċempillek mela...

KAREN

Mhux Ok, Aldo!

(taħtfu mill-pavru –
f'idha għandha l-palette knife)

Ma rridekx tkellmu! Ma rridekx tgħidlu kelma li hi kelma, qed tismagħni!

ALDO

Ok! Ok!

KAREN

Qed taraha din? Jekk tkellmu, jekk tgħidlu kelma li hi kelma...

Iddur lejn il-pittura - tgħolli s-sikkina għal darba tnejn, donnha se ċċarrat it-tila.

KAREN

Kelma waħda... u ma nħallix biċċa li hi

biċċa minnha! Qed tismagħni?... Wegħedni! Wegħedni li ma tkellmux.

ALDO

Għidtlek, Ok! Inwegħdek! Tajjeb? Inwegħdek!

Jara li KAREN *għadha bis-sikkina mgħollija, għadha mhix konvinta - jagħmel ta' birruħu li se jdur, imbagħad idur lura f'daqqa u jaħtafha minn wara - jissielet magħha biex jeħdilha s-sikkina minn idha.*

ALDO

Min kien - għid! Għidli. Min?

KAREN

Ħallini!

ALDO

MIN?

Jissieltu għal sekonda, tnejn, imbagħad KAREN *twerżaq waħda. Is-sikkina taqa' fl-art.*

ALDO *jitlaq lil* KAREN *- jinġibed lura, iżomm idu l-leminija u jara li hemm id-demm nieżel minnha.*

ALDO

Jesus Christ!

KAREN

Aldo!

ALDO

Jesus!...

KAREN

Ħa nara!..

ALDO

X'tara! Aħjar tara ssibx xi ftit antiseptic... Jesus!

KAREN

I'm sorry! Ħa nara...

ALDO

Ħalli! Xi trid tara?... Ara ssibx ftit flavin, xi garża, jew faxxa xi ħaġa!...

KAREN

Ok. Ejja - poġġi...

(tressqu lejn is-sufan)

Trid twaqqaf id-demm - ipprova agħfas il-polz. Żommu magħfus...

Hekk kif ALDO *jpoġġi fuq is-sufan,* KAREN *pronta twarrab it-tapit b'saqajha biex ma jqattarx demm fuqu.*

ALDO

Għalfejn qed twarrbu? Tibża' li se ntebbagħhulek!

KAREN

Le. Hekk...

ALDO

...Moħħok fit-tapit?

KAREN.

...I'm sorry!

ALDO.

..Mur ġib xi elastoplast jew xi ħaġa!

KAREN

Ok. Stenn ftit!

(tkun se toħroġ mill-bieb tal-lemin imma terġa' ddur)

Forsi aħjar tmur fil-kamra tal-banju mill-ewwel...

ALDO

(idewwi idu bit-"tissues" li ħareġ mill-but)

Għalfejn?

KAREN:

...Hemm il-medicine chest hemm ġew! U tkun tista' żżommha taħt l-ilma! Ejja!...

ALDO

...U biex ma noqgħodx inqattarlek demmi hawn, hux hekk! *(iqum)* Din kien jonqosni!

KAREN

I'm sorry!...

ALDO *jgħaddi minn ħdejn* KAREN *li tipprova tersaq lejh, ma tafx x'tagħmel biex tgħinu, iżda hu ma jagħtix kasha u jibqa' għaddej.*

ALDO

Ħallini! Aktar jien! Aktar jien ukoll!...

KAREN

(timxi warajh)

I'm sorry, Aldo! Ma ridtx inweġġgħek, emminni!...

BIEB JINFETAĦ U JINSTABAT fil-kurutur. KAREN *ħarġet passejn warajh fil-kurutur, iżda terġa' tidħol lura wara ftit sekondi.*

Fis-sikta L-ISTORBJU MINN BARRA issa jinstema' aktar.

KAREN
(weħedha)

I'm sorry...

Tersaq lejn il-kavallett, titbaxxa u tiġbor is-sikkina. Tara xi taqtir tad-demm fl-art. Tieħu l-biċċa ċarruta mitluqa fuq il-kavallett u timsħu biha. Tersaq lejn is-sufan, timsaħ xi tbajja oħra ħdejh.

KAREN
(issejjaħ)

Kollox sew, Aldo? Sibthom?

Leħen ALDO*, ma jinftiehemx x'inhu jgħid, jinstema' jirrispondi minn ġewwa.*

KAREN

Aldo! Kollox sew?...

Ebda tweġiba.KAREN *terġa' titbaxxa tixxotta xi tebgħa oħra mill-art. Tiżbarazza madwarha. Taqbad in-négligée minn fuq il-paraventu u donnha bla ħsieb, tagħmilha ma' sidirha, tara tiġihiex.*

KAREN

Wishful thinking, Aldo! Ħasra li f'hekk biss tara kbir...

ALDO (O.S.)

X'int tgħid? Għidilhom jieqfu 'l dawk hemm barra trid!

KAREN *tersaq lejn il-bagalji f'ras it-taraġ. Donnha aktar tiskonċerta ruħha meta tarahom.*

KAREN

Għidtlek għandek bżonn xi ħaġa? Jekk trid... jekk trid indaħħallek il-valiġġi ġewwa jien, Ok Aldo?...

(leħinha jitbaxxa - rassenjat?)

Jekk trid tibqa' hawn... ibqa'.

(tibda tressaq it-tapit lura f'postu)

Jekk għadek trid...

ALDO *jitfaċċa fil-bieb jinfaxxa idu.*

ALDO

Grazzi! M'għandi bżonn xejn! - Jekk irrid xiex?...

KAREN

Jekk trid ... jekk trid inwasslek sal-klinik.

(ħatja - titlaq in-négligée fuq il-valiġġa)

Għandek injection tat-tetnu?

ALDO

Tetnu!... Jien ma sejjer ebda klinika, ibqa' ċerta!..

KAREN

(tersaq)

Reġa' ħiereġ id-demm...

ALDO

X'ix-xjafek!... Ma jrid jieqaf b'xejn! Kollu ħtija tiegħek! Int u r-ras miġnuna li għandek!

(idur u jmur lura fil-kamra tal- banju)

KAREN

(warajh - tisplodi)

Jien? Int... Int għandek tgħid! Int u l-għira kollha

tiegħek! Kollu tort tiegħek!

Pawsa.

Ebda tweġiba. Għajr L-ISTORBJU TAL-ĦADDIEMA barra.

KAREN

Tort tiegħek! Qed tismagħni!

Tridu jismagħha - iddur irrabjata lejn il-gallarija - tixref 'il barra.

KAREN

Intom għadkom hawn! Ilkom nofs ta' nhar u m'għamiltux ħames minuti xogħol! Morru! Daqshekk xogħol! Ħuduha off! ... Qed tismagħni? - Għidtlek ieqaf! Ieqfu!...

Tinduna li m'humiex jisimgħuha - jew m'humiex jagħtu kasha - iddur f'daqqa.

KAREN

Eh, iva? Eh, iva, ja bagħal... Issa naraw mela.

Taqbad il-fil tal-wajer li hemm dieħel mill-gallarija u ssegwih sa fejn huwa pplakkjat fil-ħajt. Tiġbed il-plakka bil-herra. Skiet perfett.

KAREN

Aħdmu issa - aħdem kemm trid...

Titlaq il-plakka fl-art u tmur lejn il-kavallett. Tieħu l- flixkun u l-magg u tferragħ fih. Tixrob waqt li ddawwar ħarsitha lejn it-tila. Tosservaha għal bosta sekondi.

ALDO (O.S.)

Karen!...

KAREN *ma tiċċaqlaqx.*

KAREN
(weħedha)

I'm sorry...

ALDO
(l-istess)

Karen!

KAREN
(taħt l-ilsien)

Ġejja!

Tibqa' meżmerizzata tħares Ìejn it-tila.

Imbagħad itbaxxa u tiġbor il-paletta — tieħu s-sikkina f'idejha. Tibqa' wieqfa hemm quddiem il-kavallett, paletta f'id waħda, is-sikkina marsusa fl-id l-oħra.

Jidħol ALDO*, idu infaxxata sew issa.*

ALDO

Mela ma tismax? Waqfu dawk? Ara tistax tagħmel għoqda hawn...

KAREN *iddur lejh, titlaq il-paletta bla għaġla ħdejn il-kavallett, imbagħad bil-mod tiftaħ l-id l-oħra u tħalli s- sikkina taqagħlha minn idha. Tieqaf tħares donnha mistagħġba lejn il-pala ta' idha minn fejn jibda jidher ħiereġ id-demm.*

Tersaq lejh, trid tgħinu jorbot il-faxxa, imma donnha msaħħra mid-demm iqattar minn idha.

ALDO

Ġieżuġież! Karen! X'għamilt?...

KAREN

(għajnejha jiċċajpru)

I'm sorry, Aldo...

FADE OUT - SKRIN ABJAD.

KAREN (O.S.)

I'm sorry.

(et seq.)

GĦASFUR TAĊ-ĊOMB

Xeneġġjatura f'4 Partijiet

Silta mit-Tieni Parti

IL-POST

NOTA: Għadd ta' xeni li jseħħu fid-dar u l-artijiet tad-Depawli huma mifrudin b'mogħdija ta' bosta snin - ix-xeni tal-bidu fis-snin sittin, l-oħrajn fil-preżent. Id-deskrizzjonijiet tal-post għalhekk jirriflettu din il-firda ta' żmien kif indikat.

L-IMGĦODDI

Il-Kamra tal-loġġa. Id-dar tad-Depawli - Snin ilu.

Id-dar tad-Depawli f'Wied il-Bies - arkitettura medjevali, ġebel u ħnejjiet - il-kamra tal-loġġa, użata wkoll biex jilqgħu n-nies formalment. Bieb jagħti għall-intrata.

Il-loġġa titla' għaliha bi tliet filati taraġ, b'medda balavostri tal-ġebel tul il-parapett li jifridha mill-bqija tal-kamra.

Mill-bieb miftuħ u l-ħġieġ tal-loġġa wieħed jista' jara xi qsari kbar tal-ġebel, siġar tal-larinġ, u warajhom, biċċa sew mill-ġonna ta' madwar id-dar. Kollox jixhed snin twal ta' traskuraġni: is-siġar u x-xtieli nexfin, liedna u ħaxix ħażin kullimkien u ħġieġ tal-loġġa mkisser, b'xi bċejjeċ tal-kartun jimlew il-vojt. F'rokna fil-għoli jidher jixref raff taħt ħnejja nofs tond għal ġol-loġġa. Imgeddsa fih jidhru xi qsari tal-fuħħar, għodod tal-ġnien u xi xbiek u xkejjer.

Ma' ħajt hemm librerija kbira bi skrivanija bejn l-ixkafef mimlija kotba qodma, u xi figorin 'l hawn u 'l hinn itaffi l-monotonija, kif ukoll xi għasafar kbar tal-priża bbalzmati, imperrċin fuq xkaffa fil-għoli: xi bies, kuċċarda u bagħdan. F'nofs il-kamra, mejda kbira ovali tal-kawba mdawra bis-

siġġijiet; fuq il-mejda platt b'xi tliet larinġiet imġandra. Siġġu tad-dirgħajn/pultruna quddiem l-iskrivanija.

Barra l-ħġieġ tal-loġġa jidher terrazzin.

BARRA L-LOĠĠA. IT-TERRAZZIN.

Xi qsari tal-ġebel, parapett bil-balavostri, liedna, siġar tal-larinġ, xi żewġ tarġiet nežlin lejn il-ġnien ittraskurat tad-Depawli. Bandla ta' bi tnejn fuq qafas tal-ferrobattuto, imħaded irrakkmati, skuluriti bix-xemx. F'rokna tat-terrazzin (ħdejh jew taħtu), fdalijiet ta' fejn darba kien hemm guva kbira tal-għasafar.

IL-PREŻENT.

Il-kamra tal-loġġa. Id-dar tad-Depawli - Illum.

Ix-xena għadha kważi identika bħall-palazz ta' għoxrin sena ilu, biss issa ninsabu f'palazz miftuħ għall-pubbliku. L-għamara antika, l-iskrivanija, il-kotba, u l-għasafar ibbalzmati għadhom hemm, iżda kollox nadif u jleqq u miżmum tajjeb ħafna, infatti, ħbula ħoxnin kulur porporina, imdendlin nofs qamar fuq arbli qosra tal-aluminju jservu ta' lqugħ biex il-viżitaturi ma jmissux l-affarijiet esebiti: il-mobbli u l-antikitajiet tad-Depawli. Xi "spotlights" irranġati strateġikament idawlu dettalji li forsi qabel ma kinux prominenti: xi gwarnić indurat ta' kwadru tal-antenati, kotba antiki fl-iskrivanija jew xi fided ġo vetrina. Il-mejda hija armata bl-istess sett tat-te ta' qabel, imma bi dvalja tal-bizzilla mill-ifjen. F'nofs il-mejda hemm kornukopja kbira ta' frott, larinġ, għeneb, dulliegħ, rummien, kif ukoll xi qmuħ.

Fil-loġġa hemm pjanti mdendlin u fjuri ma' kullimkien - ġeranji, qronfol u ward. Barra, fit-terrazzin u l-ġnien, pjanti u siġar oħra mimlijin frott

Mill-bieb miftuħ u l-ħġieġ tal-loġġa wieħed jista' jara xi qsari kbar tal-ġebel, siġar tal-larinġ u żebbuġ u warajhom biċċa sew mill-ġonna mill-isbaħ ta' madwar id-dar.

IT-TIENI PARTI

44. BARRA. FIS-SERRA - BINHAR.

GRUPP TA' TURISTI *mexjin bejn pjanti u fjuri,* IL-GWIDA *miexja quddiem, tispjega bi lsien barrani.* PETRA *(kbira fl-età) miexja xi ftit passi warajhom.*

45. BARRA. AVJARJU TA' GĦASAFAR EŻOTIĊI - BINHAR.

GĦANA TA' GĦASAFAR, KULTANT XI GĦAJTA STRAMBA TA' GĦASFUR JEW PAPPAGALL.

L-għasafar itiru minn naħa għal oħra, minn bejta għal oħra.

Għasfur tal-priża, ġwenħajh miftuħa beraħ.

46. BARRA. FIS-SERRA - BINHAR.

ĠENNIEN *anzjan ibexxex il-pjanti. Iħalli* T-TURISTI *jgħaddu, iġenneb il-pajp tal-ilma biex ma jxarrabhomx. Jistenna lil* PETRA *tilħaq magħhom.*

B'tislima jagħtiha kemm kemm tbissimha indeċiża.

PETRA *tinjurah - tersaq tosserva xi xtieli li għadu kemm bexxex. Xi wħud minnhom ma leħaqhomx l-ilma - tagħmillu sinjal biex ikompli fuqhom. Tibqa' għaddejja bla għaġla wara* T-TURISTI *li issa ħerġin mis-serra.*

IL-ĠENNIEN *ixengel rasu josserva b'ħasra lil* PETRA *għaddejja waħedha waħedha qalb fjuri u pjanti.*

47. BARRA. IL-ĠONNA TAD-DEPAWLI - BINHAR.

Dehra mill-għoli ta' serra wara serra, wara serra.

48. BARRA. ROKNA MWARRBA TAL-ĠNIEN BARRA S-SERER ĦDEJN GĦORFA - BINHAR.

PETRA *toħroġ mill-bieb tas-serra. Tersaq tħares lejn grada ġdida tal-aluminju nofsha mbexxqa bejn ħajt tal-ġnien u għorfa.*

Tiġbed il-grada biex tagħlaqha u tkun se tkompli għaddejja imma l-bieba donnha ma tridx tingħalaq u terġa' titbexxaq.

Warajha hemm taraġ dejjaq tal-ġebel, imblukkat bl-imbarazz, ġebel u ħaxix ħażin.

PETRA *tieqaf; tkun ser terġa' tagħlaqha, imbagħad tieqaf donnha semgħet, jew rat xi ħaġa.*

Wiċċ PETRA.

ILĦNA 'L BOGĦOD, DONNHOM GĦAJJAT TA' ĠUVNI U TFAJLA JIDĦQU, JITĦALLTU MA' GĦANA TAL-GĦASAFAR.

PETRA *tinżel it-taraġ mimli għollieq u ħaxix ħażin, donnu ilu ma jinżel xi ħadd minn hemm.*

Xi qxur ta' bebbux niexef, imqarqaċ u abjad bix-xemx tisreġ fuqu.

PETRA *tevita li tirfes fuqu.*

Twarrab xi dielja jew liedna li timblukkalha l-mogħdija.

L-ILĦNA TA' ĠUVNI U TFAJLA ISSA JINSTEMGĦU AKTAR QRIB.

PETRA *tieqaf tħares 'l isfel.*

49. BARRA. ID-DURA F'GĦALQA MĦARBTA U MITLUQA - BINHAR.

Dura f'nofs ħalqa mħarbta u mitluqa.

Fid-dura m'hemm ħadd. Xi gaġġa jew gabjun kważi qed jitmermer; ftit bogħod mid-dura biċċa roqgħa art għera, donnha nħarqet biex jitneħħa l-ħaxix u kull ħaġa oħra li jista' jikber fiha.

49A. BARRA. SERRA ĦDEJN L-GĦORFA - BINHAR.

XI MKIEN QRIB L-GĦANA TA' PITIRROSS.

PETRA *tinżel tarġa. Iżżomm mal-ħajt tas-sejjiegħ hija u nieżla. Xi ġebla jew tnejn jinqalgħu mill-ħajt, jitgerrbu fil-mogħdija quddiemha.*

Għajnejn PETRA *jippruvaw jaraw minn fejn ġej l-għana tal-pitirross.*

49B. BARRA. ID-DURA - BINHAR. ILLUM

Erba', ħames ġebliet tas-sejjieħ, gozz ġebel: dak li baqa' minn dak li darba kien ħajt tas-sejjieħ.

Taqa' ġebla oħra.

Il-kulur tal-ġebel jintilef bil-mod - jaqleb għal kulur sepja.

ID-DAĦQ TA' PETRA *U* SAMWEL.

49Ċ. BARRA. ID-DURA - BINHAR. (IS-SITTINIJIET)

KULUR SEPJA: Id-dura, aktar mill-qrib: il-gabjun imfarrak li rajna qabel issa jidher ġdid u sħiħ.

L-GĦANA TAL-PITIRROSS.

LURA BIL-KULUR: PETRA *ddawwar ħarsitha lejn mnejn donnu ġej l-għana tal-pitirross.*

LEĦĦA fuq pitirross jgħanni ġo trabokk li jinsab fuq il-borġ ġebel li rajna qabel, issa mtella' u magħmul f'ħajt tas-sejjieħ.

L-ILĦNA TA' PETRA *U* SAMWEL *FID-DURA.*

Wiċċ PETRA*: iddawwar ħarsitha lejn mnejn ġejjin l-ilħna.*

ID-DURA: KULUR SEPJA li jinqaleb għal kulur ISWED U ABJAD – EFFETT TA' MOGĦDIJA LURA FIS-SNIN.

ABJAD U ISWED: PETRA *(żagħżugħa) tidħaq, daharha lejna, għarkupptejha fuq* SAMWEL *li jinsab mixħut fl-art wiċċu 'l fuq - sieq waħda fuq naħa u oħra n-naħa l-oħra, tħabbillu u ġġebbidlu xagħru u tidħaq.*

SAMWEL

(jipprova jeħles minn taħt idejha)

Ħallini, Petra! Terġax! I'm sorry!

PETRA

(daħarha lejna)

Skużani! Mhux sorry!!

SAMWEL

Għedtlek sorry!. - OK - skużani!...

(jieqaf ħesrem - donnu ra xi ħaġa wara PETRA*)*

KULUR: *Wiċċ* PETRA *(kbira fiż-żmien) tħares lejh.*

SEPJA: PETRA *(żagħżugħa) tidħaq, daharha lejna tħares lejh - tinduna li ħarstu ssummat f'daqqa waħda.*

Iddur tħares lejn xiex qed iħares hu.

Wiċċ PETRA *(illum) tħares lejha.*

IL-ĦARS BEJNIETHOM: wiċċ PETRA *llum jitlef il-kulur waqt li* PETRA *żagħżugħa jieħu l-ħajja.*

Il-ħarsa fuq wiċċ PETRA *żagħżugħa - eqreb.*

PETRA *(kbira fiż-żmien) mill-bogħod, wieqfa f'tarf it-taraġ tal-għorfa: fl-isfond is-serer u l-ħitan tal-palazz tad-Depawli.*

PETRA *(żagħżugħa) mixħuta fuq* SAMWEL*, iddawwar ħarsitha lura lejh.*

PETRA

X'int tara?

SAMWEL

Xejn... Deherli smajt xi ħadd nieżel.

PETRA *twarrab minn fuq* SAMWEL*.*

SAMWEL *għadu jħares warajha, iqum.*

L-istess dehra tat-taraġ tal-għorfa fejn għad kemm kien hemm PETRA *(kbira fiż-żmien), fl-isfond il-ħitan tal-palazz tad-Depawli.*

Imma PETRA *(kbira fiż-żmien) mhix hemm.*

PETRA *(żagħżugħa) tersaq lejn it-taraġ, tixxabbat fuq iċ-ċint.*

Id-dar tad-Depawli minn barra. Ebda sinjal ta' ħajja.

SAMWEL*, taħt* PETRA*, iħares 'il fuq.*

SAMWEL

Tara 'l xi ħadd?

PETRA *tħares madwar il-ġnien.*

NIKOLA *jinsab ħdejn serra mwaqqgħa joħrog xi qsari minn qalb il-ħaxix ħażin.*

SAMWEL

Hemm għadu Nikola?

PETRA

Tagħtix kas Nikola. Però aħjar titla' lura sal-loġġa. Deherli rajt lil Elen tittawwal minn fuq.

SAMWEL

Jekk mhux wieħed, l-oħra!

50. ĠEWWA. ID-DAR TAD-DEPAWLI - IT-TURRETTA.

Il-kamra ta' EŻRA *fit-turretta fil-għoli: il-ġnien minn ġewwa d-dar.*

EŻRA *moħbi wara purtiera tqila, tromba f'idejh iħares 'l isfel.*

50A. BARRA. ID-DAR TAD-DEPAWLI - BINHAR.

MILL-GĦOLI: SAMWEL *miexi lejn il-loġġa jirranġa xi ftit ruħu,* PETRA *ftit passi warajh, it-trabokk f'idejha.*

SAMWEL *jitla' t-taraġ tal-loġġa, jagħmel sinjal lil* PETRA *biex tistenna barra. Jieqaf sekonda ħdejn il-bandla u jieħu flokk tas-suf u xi kotba mitluqin hemm.*

50B. ĠEWWA. IL-KAMRA TAL-LOĠĠA - BINHAR.

Il-loġġa mdallma: il-purtieri ħoxnin tax-xitwa huma magħluqa tul il-loġġa kollha.

Mill-bieb imdendel żlugat tal-loġġa jidħol SAMWEL*; flokk madwar qaddu, ktieb miftuħ f'idejh u xi tnejn oħra taħt abtu.*

Jagħti xi żewġ passi għal ġol-kamra taparsi mehdi jaqra, imbagħad jgħolli ħarstu bil-mod.

Malli jara li m'hemm ħadd, jersaq lejn il-kurutur, jissemma' għal ftit, jieħu nifs ta' serħan u jitlaq il-kotba bl-addoċċ fuq il-mejda.

Imur fil-bieb tal-loġġa u jagħti tisfira ħafifa. Imbagħad jiftaħ beraħ il-purtieri tal-loġġa.

SAMWEL

Ikun id-dawl!

SAMWEL *ipoġġi fuq waħda mit-tarġiet ta' ġewwa tal-loġġa, ifarfar it-trab u l-ħamrija minn fuqu.*

PETRA *tidħol ħafja mill-ġnien.*

PETRA

(tħoll it-terħa u tħalli l-keffa tal-libsa tinżlilha taħt l-irkoppa)

Fejn huma?

SAMWEL

Min jaf? Mhux xi mkien hemm ġew? — X'int ittawwal dik il-libsa, beżżiegħa! Baqgħalhom kwarta biex jinżlu.

PETRA

Hekk jew hekk m'aħniex erġajna ħerġin, le?

(tibda tiġbor xagħarha lura f'malji)

SAMWEL

Għala le?

(iqum - joħroġ suffara tal-insib mill-but tal-jeans)

Dak it-trabokk ikollna nneħħuh minn hemm. U

jekk nirranġa dis-suffara...

(jipprova jsaffarha darba, darbtejn - għalxejn)

Għandek hair pin?

(jiġbidlha xagħarha u jħollilha l-malja)

U ħallih hekk dak ix-xagħar!

PETRA

(tipprova tinġibed minnu)

Ħallini!

SAMWEL

(idejh madwar għonqha b'xagħarha maħlul)

Hekk! Hekk isbaħ!

PETRA

M'ilekx kont tgħid li jogħġbuk il-malji. M'għadnix qisni tifla żgħira?

SAMWEL

Rapunzell, Rapunzell...

PETRA

(tinġibed minnu - bierda)

Rapunzell ma teżistix hawn ġew. Dak li tkun trid Elen, jew li tarana hemm barra.

SAMWEL

B'daqshekk! Belha jekk taħseb li noħroġ fis-serra biex nistudja!

PETRA *terġa' tibda tagħmel xagħarha f'malja.*

SAMWEL

Int ma teħodlokx kopja. Quddiem in-Nanna mod, quddiem Elen ieħor...

PETRA

U quddiemek?

SAMWEL

...Fejn naf. Qisek kamalejont.

PETRA

Kliem tqil ma nifhmux.

SAMWEL

Hemm int; tagħmilha tal-belha.

PETRA

Tal-injuranta. Għax hekk jixtiequ jarawni dawk.

SAMWEL

(jerġa' jipprova s-suffara - għalxejn)

Fejn għidt kien hemm labra?

PETRA *tmur lejn il-purtiera tal-intrata u taqla' labra tal-ħjata minn ma' pieg fil-għoli.*

SAMWEL

Għadhom iqegħduhom hemm - fil-għoli, bħal meta kont żgħir!

Jieħu l-labra mingħand PETRA *li tpoġġi ħdejh fuq it-tarġa tal-loġġa.*

Issoff subgħajha għax tniggżet bil-labra.

SAMWEL *inaddaf is-suffara, imbagħad jipprova jsaffarha.*

PETRA

Tista' tarmiha. Fejn sibtha?

SAMWEL

Kienet tan-Nannu naħseb. Jew missieri. Fejn

naf.

(jerġa' jipprova jsaffarha - qed taħdem)

Hemm int!

(pront iqum)

Ejja, ġejja?

PETRA

(ma tqumx)

Se ndumu imma?

SAMWEL

Jekk trid tibqa' hawn, ibqa'!

(jimxi lejn il-bieb, imma mhux se joħroġ mingħajrha)

...Oqgħod aħdmilha l-peduni lil Elen mela. Tgħidx kemm tieħu gost bik!

PETRA

Qatgħet qalbha tgħallimni naħdem is-suf. Illum kellha tgħallimni r-rakkmu. U għax qabbditha n-Nanna, mhux għax trid hi.

SAMWEL

Dak għax qed tiddiżappuntaha - lin-Nanna wkoll. F'ġimagħtejn malajr intebħet li mhux lakemm tirbħek kif ġieb u laħaq lilek.

PETRA

Xi trid tirbaħni lili?

SAMWEL

Ma ċċedilhiex biżżejjed, dik hi.

PETRA

Forsi għax jien ma nafx inċedi. Imma qatt ma nqastha mir-rispett.

SAMWEL

(jidħaq)

Rispett - int! Ħaġa ngħidlek però: veru se taqbel magħhom int!

PETRA

Fiex naqbel?

SAMWEL

Arak! Tiddefendi ruħek b'mistoqsija.

PETRA

(tgħolli spallejha)

SAMWEL

Mhux għax inlumek. B'xi mod kulħadd irid jiddefendi ruħu hawn ġew. Tgħallimtha kmieni jien dik. U dak li jagħmlu, dejjem bi ħsieb. Ukoll l-istramberiji tagħhom...

PETRA

Tagħhom biss?

SAMWEL

Tagħhom - tiegħi wkoll messni għidt. Għax jien wieħed minnhom, irrid jew ma rridx. Jgħidu li wkoll meta kont żgħir, darba - forsi kelli sitt snin? - darba kelli xi ngħid man-Nanna. Ma nafx fuqiex - biss jgħidu domt xahar ma rridx ngħidilha kelma li hi kelma! U hi lili! Pika bejn tifel ta' sitt snin u mara suppost matura! Temminha?

PETRA

Forsi. Forsi għalhekk ukoll nippreferi r-rabja bla rażan ta' Elen.

SAMWEL

Għax tibża' min-Nanna.

PETRA

Nibża'? Jien ma nibża' minn ħadd. U minn kulħadd.

SAMWEL

Mur ifhmek. Ejja, ġejja?

PETRA

(tqum, imma bla għaġla)

Samwel... Għaliex taħseb li tobgħodni Elen?

SAMWEL

Elen? Kieku għidtli Nikola...

PETRA

Le. Nikola ma jobgħodnix. Jipprova jużani iva, imma għall-bqija, ma jimpurtah assolutament xejn minni. Elen - Elen ħaġ'oħra.

SAMWEL

X'kienet dik ix-xenata ta' dalgħodu?

PETRA

(tgħolli spallejha)

Qalet lin-Nanna biex tibdilli l-kamra.

SAMWEL

Reġgħet?

PETRA

Il-kamra t'Eżra tiġi eżatt fuq tiegħi, hux veru?

51. ĠEWWA. IL-KMAJRA TA' EŻRA - BILLEJL.

EŻRA *bilqiegħda fuq banketta u milwi tnejn ħdejn bank fejn*

qiegħed jibbalzma tajra għad-dawl ta' lampa tal-pitrolju,

SAMWEL (O.S.)

Iva. Għaliex?

PETRA (O.S.)

Għaliex dejjem imsakkar, inkaxxat, hemm fuq?

EŻRA *jqum u jmur ibexxaq il-bieb tal-kamra u joħroġ f'kurutur mudlam.*

SAMWEL (O.S.)

Eżra? Għidtlek. Bilkemm jara; id-dawl jagħmillu ħażin. Jekk qatt tidħollu hemm ġew ma tara xejn - dlam kullimkien. L-unika tieqa jżommha mbarrata u mal-ħitan ħlief xkafef impestati bil-bebbux u tjur ibbalzmati ma tarax. U riħa ta' buraxx u salnitru li taqsam.

PETRA (O.S.)

U n-Nanna qatt ma ssemmih. Jew tkellmu.

51A. ĠEWWA. IL-GARIGOR - BILLEJL.

EŻRA *nieżel garigor*

SAMWEL (O.S.)

...Dik storja oħra. Ejja, ġejja?

PETRA (O.S.)

...U Nikola dejjem jaħarbu.

51B. BARRA. FIL-LOĠĠA - BINHAR.

SAMWEL

(jgħolli spallejh)

PETRA

(bilqiegħda fuq il-bandla)

Għax dik l-istess storja imma. Naf.

SAMWEL

Eżra jaħrab minn kulħadd. Anki minni!

52. ĠEWWA. ID-DAR TAD-DEPAWLI. KURUTUR.

EŻRA *jimxi jħakkek mal-ħajt tal-kurutur mudlam.*

Jieqaf quddiem bieb imbexxaq u jittawwal ġewwa.

PETRA (O.S.)

Minn Elen le imma.

SAMWEL (O.S.)

Xi ħadd irid jieħu ħsiebu.

PETRA (O.S.)

U billejl?...

52A. BARRA. FIL-LOĠĠA - BINHAR.

SAMWEL

Xiex billejl?

53. BARRA. IL-KAMRA TAS-SODDA TAN-NANNA - BILLEJL.

IN-NANNA *u* ELEN *fis-sodda nofsha mudlama.*

EŻRA *ħdejn il-bieb imbexxaq fil-kurutur, itektek kemm mal-bieb.*

Wiċċ IN-NANNA, *rieqda.*

Wiċċ ELEN, *għajnejha magħluqin.*

53A. BARRA. ID-DAR TAD-DEPAWLI. KURUTUR - BILLEJL

EŻRA *jdur mill-bieb u jimxi tul il-kurutur.*

Jieqaf quddiem bieb imsakkar - jipprova jdawwar il-pum. Imsakkar.

54. BARRA. IL-KAMRA TA' PETRA - BILLEJL.

PETRA *fis-sodda, mqajma u daharha mat-tistiera, f'idejha l-pitazzi bil-ħrejjef ta'* SAMWEL. *Tissemma' - tara l-pum idur.*

PETRA
(tħares dritt)

Dal-lejl ġie jħabbat mal-kamra tiegħi.

TAĦBITA ĦAFIFA MA' BIEB.

55. BARRA. IL KAMRA TAS-SODDA TAN-NANNA - BILLEJL.

Wiċċ ELEN *rasha fuq l-imħadda, għajnejha magħluqin.*

TAĦBITA ĦAFIFA MA' BIEB FIL-KURUTUR BARRA KAMRITHA.

Għajnejn ELEN *jinfetħu beraħ.*

SAMWEL (O.S.)

Ftaħtlu?

PETRA (O.S.)
(mument ta' eżitazzjoni)

Le.

SAMWEL (O.S.)

Fejn taf li kien hu?

PETRA(O.S.)

Smajtu. Sejjaħli Sylvie.

56. BARRA. IL-KURUTUR, BARRA L-BIEB TAL-KAMRA TA' PETRA - BILLEJL.

EŻRA*, milwi tnejn ħdejn is-serratura.*

PASSI RESQIN FIL-KURUTUR.

EŻRA

(taħt l-ilsien)

Sylvie! - Sylvie!

Id ELEN *tiġi minn warajh u tgħattilu ħalqu.*

EŻRA *jberraq għajnejh, imma ma jippruvax jgħajjat jew jissara biex jeħles minnha.*

ELEN *iddawwar u tiġbed lil* EŻRA *lura minn mal-bieb.*

57. BARRA. FIL-LOĠĠA - BINHAR.

PETRA *nieżla t-tarġiet tal-loġġa, iddur lejn fejn hemm il-fdalijiet imkissra tal-guva.* - SAMWEL *nieżel warajha.*

PETRA

Sylvie. Kienet ommok, mhux hekk?

SAMWEL

Kont għidtlek. Mietet ftit wara li telaq missieri. Eżra kien iħobbu wisq. Tal-anqas hekk jgħid Nikola. Missieri kien għamel żmien kien taha għall-insib, u t-tjur kollha li jaqbad kien jagħtihom lil Eżra. Kellu guva daqsiex mimlija għasafar hawn barra. Sakemm imbagħad, wara li telaq...

(jgħolli spallejh)

PETRA

X'gara minnhom?

SAMWEL

Mietu.

PETRA

Mietu? Hekk - kollha f'daqqa?

SAMWEL

Jum wieħed sabuhom hemm, mejta. — Qatluhom.

PETRA

Min?

SAMWEL

Huma. Elen kienet tgħid li kien Nikola. Imma mbagħad darba Nikola qalli li kienet in-Nanna. Jew setgħet kienet ommi, min jaf?

PETRA

Ommok?... — U dawk it-tjur kollha bbalzmati hemm ġew, allura dawk huma?

SAMWEL

Huma. U xi ftit oħrajn ukoll.

58. BARRA. FUQ IT-TERRAZZIN - BILLEJL.

ELEN *bilqiegħda fuq kantun,* EŻRA *wiċċu f'ħoġorha, jibki bikja ħiemda.*

ELEN *kemxejn tbissima, tmellislu xagħru.*

PETRA (O.S.)

(bla sentimentaliżmu)

Miskin Eżra. Dal-lejl hu kien - jibki - waħdu - wara l-bieb fil-kurutur. Meta ftaħt il-bieb...

59. BARRA. IL-GUVA MĠARRFA ĦDEJN IL-LOĠĠA - BINHAR.

Mill-għoli tat-terrazzin: PETRA *u* SAMWEL *ħdejn il-loġġa.*

SAMWEL

Ftaħtlu mela.

PETRA

(tħares 'il fuq, lejn it-terrazzin)

Stennejt ftit. Meta ftaħt kien diġà għeb. Stennejt wisq... Wara mbagħad smajtu hemm barra, fuq it-terrazzin, wara li dħalt lura.

SAMWEL

Darb'oħra, Petra... darb'oħra aħjar ma tiftaħx.

PETRA

Darb'oħra...

(tieqaf – wara ftit ddur lura lejn il-ġnejna)

X'għasfur għidt li rajt hemm barra?

SAMWEL

Malvizz għandujkun...

PETRA

Donnha dik il-ġnejna misħuta. X'jiġu jagħmlu l-kaċċaturi 'l hawn?

SAMWEL

X'kaċċaturi huma? Jgħaddi 'l hawn kultant xi wieħed, imma bi drawwa - jew forsi bi sfida. Tiħux għan-Nanna.

PETRA

Rajt iċ-ċomb hemm barra imma, ħdejn is-serra.

SAMWEL

Forsi għalhekk iwaħħlu fihom għal din il-ħerba hawn barra. Bħalma jwaħħlu fin-nassaba - u fittfal tar-raħal.

PETRA

Forsi ħatja huma daqs kemm hu ħati l-maltemp.

SAMWEL

U ż-żmien. Fuq kollox Nikola telaq kollox. U lil Eżra kemm-il darba rajtu hawn barra, ikisser dal-ħġieġ.

PETRA

Apposta?

SAMWEL

Apposta. Bil-ponn. U... ġieli jien ukoll - jien ukoll ġieli noħlom narani hemm, f'nofs is-serra mkissra. Meta nqum ma niftakarx sewwa xi nkun ħlomt. Niftakar biss li narani hemm barra, idejja magħqudin ponn, mimlija demm...

(iħares lejn idejh)

SAMWEL

...Id-demm. Jekk hemm ħaġa li ma nissaportix...

PETRA

Ġej Nikola. Ħareġ mis-serra.

SAMWEL

It-trabokk? Fejn ħallejtu? Żgur sa jarah.

PETRA

Hekk jew hekk. Diġà rana hemm barra.

SAMWEL

Kien qed jara kollox?

(jgħolli spallejh)

Aħjar għalih, hekk jew hekk...

Imma xorta jipprova jfarfar xi trab minn fuqu u jirranġa u jgħaddi jdejh minn xagħru.

PETRA *tikkumpatih - tagħtih ħarsa, tbissima żgħira,*

PETRA

Hekk jew hekk!...

(iddur lejn il-bieb tal-loġġa)

60. BARRA. FIL-LOĠĠA - BINHAR.

NIKOLA- *liebes il-libsa tas-soltu imma bla l-ġlekk u bi kmiem il-qmis imxammrin - jitla' t-taraġ, mgħobbi b'xi żewġt iqsari mdaqqsin, imxellfin u mimlijin trab, fihom xi zokk ta' palma bil-weraq nofsu niexef.*

PETRA *titfaċċa quddiemu fl-ogħla tarġa timbarralu t-triq.*

NIKOLA *jtiha ħarsa, jgħaddi minn ħdejha bla kliem xejn, kważi jwarrabha min-nofs hu u jkompli dieħel.*

61. ĠEWWA: IL-KAMRA TAL-LOĠĠA - BINHAR.

NIKOLA

(iniżżel il-qsari)

Se tħalluh hemm dak it-trabokk?

SAMWEL

Iva, naf; issa ndaħħlu. Mhumiex se jarawh tiħux ħsieb.

(idawwar id-diskors)

Dawn *(il-qsari)* għal fejn?

NIKOLA

Neħħih minn hemm. Damet biex ġietek innamra lilek! ...Talbuhomlha għall-fiera, għal nhar il-Ħadd. Riħ isfel illum dik; it-trabokk ikun jonqosha. U trid xi fjuri mis-serra wkoll illum is-Sinjura tarax. Għadha toħlom. Kultant ngħid jien, kultant ma nafx...

(ixengel rasu)

PETRA

(wieqfa tħares 'il barra mil-loġġa)

Kont qed tnaddaf is-serra?

NIKOLA

Jien - innaddaf is-serra? U għaliex għandi nnaddafha jien, eh, għaliex? Xi trid tgħid biha int?

PETRA

Xejn. Staqsejtek.

SAMWEL

Iva kelma qaltlek. Tridx daqqa t'id? Indaħħlulek aktar qsari?

NIKOLA

Issa trid tgħin, int?

SAMWEL

U iva! Għid - xi kemm trid aktar Elen?

NIKOLA

(ħarstu dejjem fuq PETRA*)*

Tista' trid li trid dik. Tieħu dak li hemm. Hawn ġew għamlitu tagħha - b'hemm barra ma tintrigax - mela tieħu dak li ntiha jien is-

Sinjorina Elen. Dak li tieħu.

SAMWEL

U iva - issa nara x'hemm! Ġejja, Petra?

PETRA

Mur. Issa niġi.

(tarah indeċiż)

Mur, ġejja!

SAMWEL *joħroġ.*

NIKOLA *jniżżel il-kmiem imxammrin u jmur idaħħal sellum ħdejn il-bieb tal-loġġa.*

PETRA*, ma tiċċaqlaqx - tosservah.*

NIKOLA *jqandel u jwaqqaf is-sellum mar-raff ġewwa l-loġġa.*

NIKOLA

X'int tħares int?

PETRA

X'kont qed tħares int, hemm barra?

NIKOLA

Bid-duqqaqa llum int qed nara.

PETRA

In-Nanna riħ isfel, Elen bil-bijambò, u jien bid-duqqaqa. Għaliex le? U int, biex int int illum, Nikola?

NIKOLA

Bid-duqqaqa, iva. Jekk taf x'inhi duqqaqa int...

PETRA

Naf.

NIKOLA

Għasfur. Però, għasfur mingħajr bejta...

Jinstema' L-ĦOSS TAS-SUFFARA: SAMWEL. *Ikompli jinstema' aktar insistenti minn ħin għall-ieħor.*

PETRA

(semgħetu - iddur biex toħroġ)

Dejjem l-istess litanija.

NIKOLA

(jibda tiela' s-sellum)

Bla bejta, mela. U ma taqtax fejn tqiegħed il-bajd tagħha d-duqqaqa kaħla? Eh, isa, aqta'.

PETRA

Ma nafx u ma jinteressanix.

(imma tibqa' fil-bieb)

NIKOLA

Ma tafx. Tgħid veru imma? Forsi aħjar hekk kieku.

(iqalleb fuq ir-raff,
ifittex qasrija sura ta' nies)

Aħjar hekk. Għax kieku jkolli għalfejn nibża' minnek. Imma int - int m'int xejn hawn ġew, tifhem? Xejn, tinsiex. Int u Samwel, hemm barra...

PETRA

Xiex jien u Samwel?...

NIKOLA

... hemm tistgħu ...tilagħbu kemm tridu, imma hawn ġew xorta m'int xejn int. U oqgħod attenta...

PETRA

(iddur lura - tersaq taħt is-sellum)

Forsi veru; minni forsi ma tibżax. Għax int minn Samwel tibża' imma, mhux hekk?

NIKOLA

...Oqgħod attenta! Jien ġibtek hawn, u meta rrid, jien neħles minnek.

PETRA

Miskin Samwel; hu jibża' minnek - bħalma jibża' minnkom ilkoll, u minn kulħadd - imma int, int bla ma taf jew tammetti, int tibża' minnu.

NIKOLA

(jinżel b'qasrija)

Jien nibża' minnu? X'għandi x'nibża' jien?

PETRA

Għax hu Depawli veru - u int m'intix. U qatt ma kont jew tista' tkun - titħallat u tindiehes fl-affarijiet tagħhom kemm titħallat u tindiehes - qatt ma kont u qatt ma tista' tkun. Samwel iżda xi darba jaf jieħu kollox lura f'idejh. Imbagħad hawn ġew għalik ma jkunx hawn aktar post - u mhux għalija. U Samwel għad jeħlishom minnek...

NIKOLA

Elen. Dan kollu fissazzjoni t'Elen! Hi ħolmitha din - mhux int!

PETRA

Forsi hi wkoll.

NIKOLA

Hi! Imma jien - jien ma nibża' minn ħadd.

Ifhimni - minn ħadd - ħlief minn Alla! Minn Alla biss! Imma int - int qas taf x'inhu Alla int!

PETRA

Tridx tgħallimni, Sur Superjur? Bħalma għallimt lil Samwel! U safrattant arah, hemm barra, lili qed isejjaħ. Insieh lill-alla tiegħek. Bħalma nesa s-seminarju fejn ridtu jmur jinħeba int. Isimgħu.

NIKOLA

Hekk - iddaqqaq mela. Kont naf x'int int, tibżax. Kont naf! Mur ja qaħba, mela! Mur - għax issa s-siegħa tiegħek. Biss kun af - u kun af sewwa, li dak li qed jiġri, qed jiġri għax ridtu jien. Jien ridtu! Dak naf - dak qajjem ftit rixu, l-għasfur ċkejken tagħna, rabba ftit muskoli u biex jimpressjonak ukoll it-training qed jagħmel! Mur mela. Biss ftakar sew - l-istaġun tan-namur qasir u anki pitirross malajr jinsa u jfittex kenn band'oħra fix-xitwa! Ftakar sew...

PETRA

Ma tinqalax għall-parabboli!

NIKOLA

Ftakar! Hawn int bejta m'għandekx. Lanqas hawn, qed tifhem - lanqas hawn! Jien naf tajjeb - qed tifhem? Jien naf!

PETRA

X'taf?

NIKOLA

(iddur - jerġa' jibda tiela' s-sellum)

Naf li naf.

PETRA

X'taf?

NIKOLA

Id-dar tas-Sa Petronja. Naf għaliex ma żammitekx wara li miet hu. Ħajja xejn faċli, u nammetti - mhux tort tiegħek, naf. Raġel ħadd ma jaf hux b'qalbu marid, jew b'moħħu...

PETRA

(taħt is-sellum)

Int ma taf xejn! Ħadd ma jaf xejn. Għax jaħsbu li jafu kollox - bħalek! - għax jafu l-ħażen.

NIKOLA

Imma naf. U sa ċertu punt forsi nasal jiddispjaċini għalik ukoll...

PETRA

Jiddispjaċik! Tinsulentanix aktar, trid! Tinsulentanix! Għid u aħseb li trid, imma tinsulentanix!

(tibda tielgħa s-sellum warajh)

X'taf taf? Le, veru - ħajti ma kenitx ħafifa f'dik id-dar. Kienet tqila! Tqila, iva, imma lanqas int ma taf kemm kienet tqila u iebsa, Sur Nikola. Lanqas int li taf kollox!

PETRA

(waslet kważi wiċċ imb wiċċ miegħu)

Tiġinix għalhekk bil-litanija taʼ jiddispjaċini, tassew jiddispjaċini għalik! Li kien għalik, li kieku kien possibbli hawn ġew jiġri l-istess jew wisq agħar. Ngħidlek biss però li mhux aktar possibbli, qed tifhem? Qatt aktar! Imma int ma tifhimx - ma tifhimx! Int tifhem biss il-ftit li kapaċi tfassal f'moħħok u, akkost taʼ kollox, dak li tiffissa u tfassal f'moħħok tispiċċa biex tagħmlu realtà. F'moħħok! B'xorti ħażina kultant isir realtà għal ħaddieħor ukoll. U dik

hi l-marda tiegħek, Nikola - il-marda tagħkom ilkoll hawn ġew.

NIKOLA

Dik hi mela? Għalhekk m'għandek ebda intenzjoni li ssir parti minn din id-dar xi darba, int? Biex ma titteħidx?...

PETRA

Għalhekk!

NIKOLA

...Jew għax ma tistax tittieħed aktar?

Iżda PETRA *diġà bdiet nieżla s-sellum.*

NIKOLA

(jaħtafha minn idha)

Stenna!

(jiftaf il-loġġ ta' fuq ir-raff - juri 'l barra lejn il-ġonna)

Kieku... ejja nagħtu kas ikollok iċ-ċans int... Ħares! Kieku nħalluk, kieku ma tkunx trid issir is-sid ta' din id-dar? Ta' hemm barra kollu - ħares! - ta' dik l-art, dak il-ġnien?

62. BARRA. ID-DAR U L-ĠONNA TAD-DEPAWLI - BINHAR.

Dehra mill-għoli li tinfirex u tiskopri l-wesa' kollha tal-artijiet tad-Depawli.

LEĦĦA fuq rokna tal-għalqa:

KELB TAL-KAĊĊA dieħel minn bejn xi żewg tankijiet imsadda, waqt li

KAĊĊATUR *mgħobbi b'senter jitfaċċa fuq iċ-ċint, itajjar xi*

ħġieġ imkisser li tqiegħed hemm biex ħadd ma jidħol.

Il-kliem RTO jidhru miżbugħin kbar u ħomor fuq iċ-ċint.

NIKOLA (O.S.)

U kieku ngħidlek: Ejja nagħmlu patt jiena u int; kieku jien noffrilek dan kollu?...

PETRA (O.S.)

Kieku xiex?

NIKOLA (O.S.)

...Dan kollu. Proposta li tinteressak forsi, hux hekk? Mela kieku jiena ngħidlek; jekk trid int jista' jkollok dan kollu?...

63. ĠEWWA. IL-KAMRA TAL-LOĠĠA - BINHAR.

PETRA

(tħares 'il barra)

Int? Għaliex int?

NIKOLA

...Kieku ngħidlek, dwar Samwel kollox sew...

PETRA

...Int tgħidli?

(tinħall minn miegħu - tinżel l-aħħar skaluni)

Għaliex int? X'taħsbek li int hawn ġew, Nikola? L-anġlu kustodju ta' Samwel?

NIKOLA

Anġlu le...

PETRA

Xitan forsi.

NIKOLA

(jinżel warajha)

Jekk tisfurzani nagħżel, pjuttost ngħid l-għassies.

PETRA

L-għassies? Taʼ Samwel? Jew tal-ġnien? Taʼ hemm barra - taʼ dik il-ġenna tal-art!... *(tidħaq)* Forsi int taħseb... Imma le, mhix ċajta għalik dik, hux hekk? Dak il-ġnien - dik il-ġenna miżera...

NIKOLA

Miżera - miżera u meskina. Imma kulħadd minnha jrid jgħaddi...

(jaħtafha u jiġbidha lejh)

U int ukoll! Int tfittixha wkoll! X'toħroġ tagħmel hemm barra int kieku, eh, għidli! X'toħroġ tfittex?...

PETRA

Għaliex, ma tafx? Imissek taf, nemmies! Nemmies!

(tissielet u tinħall minn idejh)

Noħroġ iva - noħroġ u nfittixha iva, tassew! Għax bejn infern u purgatorju hemm limbu wkoll, Sur Superjur! U jekk nagħmel li nagħmel - isir għax isir, u mhux għax irrid jien jew għax trid int. Isir għax isir. Jalla xi darba nkun tassew nistaʼ nagħmel li rrid. Forsi mbagħad ukoll nagħżel li nfittex dak il-ġnien - dik l-istess ġenna taʼ art mishuta. U ma nsibhiex daqshekk bi tqila nagħżel bejn anġlu kustodju jew serp qarrieq.

TERĠAʼ T-TISFIRA MINN BARRA.

NIKOLA

Hemm hu! Isimgħu! Mur mela... Mur! U dak li

għandu jsir, isir. Għax is-serp qarrieq mhux jien ħloqtu, kun af, mhux jien, binti. U int m'intix kapaċi tgħaffiġlu għonqu - le, żgur mhux inti.

PETRA

Issejjaħlix binti...

NIKOLA

Mal-oħrajn taf taħbiha l-kburija int. Imma jien, l-espert tal-kburija, jien inxommha tinten elf mil bogħod. Mur, tir, mela - sakemm għadek ħielsa, tir. U jsir li jsir. Għax wara kollox, binti, għandek raġun int...

PETRA

Issejjaħlix binti, għidtlek! Sejjaħli qaħba kemm trid, imma mhux binti!

LEĦĦEN SAMWEL ISEJJAĦ - PETRA!

PETRA *tieqaf indeċiża, donnha trid tgħid l-aħħar kelma, iżda f'daqqa waħda ddur u taħrab 'il barra fil-ġnien.*

NIKOLA *jibqa' jħares warajha.*

JINSTEMA' SAMWEL *JIDĦAQ - U KWAŻI MINNUFIH WARA, ID-DAĦQA SFIQA TA'* PETRA.

NIKOLA

Tiru, mela - sakemm għadkom tistgħu.

Xi TIRI TA' SENTER, mhux bogħod wisq.

NIKOLA

...Imma mqar jekk anġlu mis-sema jħabbrilkom vanġelu ieħor li mhuwiex dak li ħabbarnielkom aħna, ikun misħut...

NIKOLA *sa fl-aħħar idur u jintelaq bilqiegħda fuq it-taraġ.*

Jiġbor il-qsari madwaru u b'nofs ħajra jibda jaqla' l-palm li daħħal mis-serra u jerga' jħawwilhom fil-qsari li niżżel mir-raff - xogħol sfurzat u nofs kedda.

MINN ĠEWWA: ELEN ISSEJJAĦ - EŻRA! EŻRA!

NIKOLA *jieqaf.*

MINN BARRA: L-EKU TAD-DAĦQ TA' SAMWEL U PETRA.

NIKOLA *jqum u jħaffef jagħlaq il-purtieri tal-loġġa.*

IL-LEĦEN TA' ELEN ISEJJAĦ - JOQROB.

NIKOLA *jħares lejn il-kurutur mnejn donnu ġej il-leħen.*

64. ĠEWWA. IL-KURUTUR BIL-GARIGOR FIL-FOND.

EŻRA *tfaċċa isfel mill-garigor.*

Il-ħarsa ta' NIKOLA *minn ġol-loġġa...*

...LEĦĦA għal fuq EŻRA *hekk kif dan jgħolli ħarstu mgħaddba u jgħolli jdejh il-leminija, subgħajh il-werrej ippuntat dritt lejn* NIKOLA: akkuża.

65. BARRA. IL-KAMRA TAL-LOĠĠA - BINHAR.

Indeċiżjoni ta' mument, imbagħad NIKOLA *jitlaq kollox u joħroġ fil-ġnien - jiġbed il-bieb warajh.*

Ftit sekondi biss wara jidħol EŻRA *mill-kurutur.*

EŻRA *jersaq pass pass, bla għaġla, lejn mnejn ħareġ* NIKOLA, *donnu jrid joħroġ warajh.*

Jieqaf jissemma' - ikun sa jġerri l-purtieri - imma d-dawl

jgħammxu - ma jissugrax.

L-ILĦNA TA' PETRA *U* SAMWEL *JIDĦQU FIL-ĠNIEN.*

EŻRA *jittawwal minn bejn il-purtieri mbexxqa.*

66. BARRA. IL-ĠONNA TAD-DEPAWLI ĦDEJN IL-BIR - BINHAR.

SAMWEL *jinsab milwi tnejn ħdejn il-bir, iħallat xi ġir u ilma ġo barmil.* PETRA *ftit bogħod minnu ċċallas bil-ġir xi siġar b'pinzell tat-tibjid kbir u goff f'idejha.*

67. BARRA. IL-KAMRA TAL-LOĠĠA - BINHAR.

Il-qsari u xtieli nofs kedda li daħħal NIKOLA *mill-ġnien; fl-isfond* EŻRA *jdur 'il ġewwa mill-purtiera.*

EŻRA *jħares lejn il-qsari.*

Jersaq lejhom, imbagħad jinżel għarkopptejh ħdejhom.

EŻRA

(qisu qed jipprova jiftakar
xi talba jew magħmul)

Mal-iħirsa tar-raba' jkollok ftehim... u l-bhejjem... il-bhejjem tar-raba' jkunu fis-sliem miegħek. U jkollok is-sliem - is-sliem miegħek?... U jkollok is-sliem fil-għarix tiegħek... xi darba. Xi darba...

Waqt li jtenni l-kliem, jaqbad waħda mill-qsari vojta u jibda jagħti biha fuq il-qsari u x-xtieli l-oħra.

Ifarrak u jgħaffeġ kollox - qasrija wara l-oħra, daqqa wara daqqa.

EŻRA

Ikollok is-sliem - ikollok - fil-għarix tiegħek - is-

sliem.

(jieqaf - rasu mgħaddsa fuq il-ħerba li għamel)

L-għarix tiegħek jiena nafu - jiena nafu l-għarix taʾ missirijieti - jien li jien barrani. Naf id-dar u naf kull kamra - kull bieb magħluq u kull gallarija mġarrfa - kull setaħ u kull raff - kull tarġa mbarrata, kull xriek imxaqqaq, kull pass fil-vojt. U nsegwi ż-żlieġa fosforexxenti li jħalli warajh il-bugħarwien ifittex il-kenn, it-turġien ma jwasslu mkien.

ILĦNA MA JIFTEHMUX.

ELEN *ISSEJJAĦ LIL* EŻRA.

ID-DAĦQ TA' PETRA *U* SAMWEL.

ILĦNA OĦRAJN: ILĦNA PRIMORDJALI, L-GĦAJTA TIDWI TA' TJUR EŻOTIĊI MINN BARRA - MASĠAR IMSAĦĦAR.

Maħkum mis-seħer EŻRA *jidher jirtogħod f'daqqa, jipprova jgħatti widnejh biex ma jismax.*

...SAKEMM IFAQQA' QRIB TIR WIEĦED TA' SENTER.

JISKTU ĦESREM L-GĦASAFAR.

L-ILĦNA JONQSU BIL-MOD IL-MOD.

68. ĠEWWA. IL-KURUTUR F'TARF IL-GARIGOR.

Fl-aħħar ftit tarġiet hemm RAĠEL/RUBEN, *ilbies tal-kaċċa, mixħut u mitluq f'qagħda mhux naturali, donnu waqaʾ l-garigor. Wiċċu hu mgħaddas 'l isfel, idejh magħluqin maʾ senter fuq sidru.*

JINSTEMGĦU QRIB IT-TOKKI TA' ARLOĠĠ : MILL-BQIJA SIKTA ASSOLUTA.

DEHRA EQREB TAL-FIGURA STRAMBA F'TARF IL-GARIGOR.

Ir-ras mgħaddsa, eqreb.

Id ta' mara - komma ta' libsa pjuttost sinjorili, ċurkett tat-tieġ sabiħ f'sebagħha - tersaq lejn dik ir-ras.

NANNA (O.S.)

Ruben?... Ruben!

L-id iddawwar il-wiċċ hekk li jista' jintgħaraf:

Wiċċ ta' RAĠEL *ta' xi erbgħin sena, mustaċċi bdew jibjadu primaturament, wiċċ aktarx robust, l-għajnejn magħluqin, donnu rieqed, iżda b'gelgul żgħir demm iċċarċar minn bejn xufftejh.*

69. ĠEWWA. IL-GARIGOR F'TARF IL-KURUTUR.

Wiċċ IN-NANNA *għajnejha magħluqa, kważi fl-istess pożizzjoni li rajna wiċċ ir-*RAĠEL *mixħut taħt il-garigor,* IN-NANNA *rieqda fuq is-siġġu tar-roti, imma dehra inkwetata fuq wiċċha, kultant tlissen xi kelma: Ruben?...*

Saqajn is-siġġu tar-roti jiċċaqalqu f'daqqa bi skoss hekk kif ELEN *tibda timbotta s-siġġu.*

IN-NANNA *tiftaħ għajnejha f'daqqa...*

*... u għal waqt wiehed terġa' d-dehra tar-*RAĠEL *mixħut f'tarf il-garigor qed jiftaħ għajnejh.*

NANNA

Ruben?

Ir-rokna tal-kurutur f'tarf il-garigor - rokna fejn issa m'hemm ħadd.

IN-NANNA *tħares, tipprova tgħolli rasha biex tara aħjar.*

ELEN *timbotta s-siġġu, hekk li bl-iskoss* IN-NANNA *terġa' taqa' lura daharha mal-imħadda wara rasha.*

NANNA

Fejn seta' mar?

It-tnejn jidhru ixjeħ u aktar għajjenin mix-xeni ta' qabel. - l-effett ta' kedda jew tilwima li għadhom kemm kellhom - waħda minn bosta bħalha dan l-aħħar.

ELEN

Xi mkien hawn ġew qiegħed.

NANNA

(tqum bi tbatija mis-siġġu)

Bla sabar hu wkoll. Agħar minn qabel.

ELEN

Kulħadd agħar.

NANNA

Hemm barra ma ħariġx żgur.

L-ILĦNA, ID-DAĦQ TA' SAMWEL U PETRA FIL-ĠNIEN.

ELEN

Huma biss.

NANNA

Hemm barra - dejjem hemm barra, X'inhuma jagħmlu?

ELEN *tersaq lejn il-loġġa u ssib il-qsari mkissrin.*

ELEN

Ara dal-ħmieġ! Ara dal-ħmieġ, Ma! Vendi-

kazzjoni wara l-oħra! Misħut l'hu! Maħmuġ!

ELEN *taqbad xkupa u b'qilla malajr tixkupa kollox 'il barra għal ġol-ġnien.*

ELEN

Nittien! Għalhekk biss jinqala'! Għalhekk biss!

IN-NANNA *tinxteħet lura mkedda fuq is-siġġu tar-roti.*

NANNA

Sejjaħ lil Petra. Tnaddaf hi. Fejn huma?

ELEN

Hemm barra qegħdin - jilagħbu! Imma hemm hu magħhom - tiħux ħsieb! Jilgħab hu wkoll!

(issabbat u tagħlaq il-bieb tal-loġġa)

Inħossni vampa waħda - vampa waħda, Ma! Ma jistax ikun nibqa' sejra hekk!

NANNA

Issa nkellmu jien lil Nikola...

ELEN

Iva, issa tkellmu! Għamilna żball, Ma! Kont wissejtek jien!

NANNA

Ma nerġgħux nibdew, Elen. Qas nissaporti tliet minuti fuq saqajja llum. Oħra bħal dalgħodu u ma nqumx aktar minn das-siġġu.

MINN BARRA - ĦOSS TA' ĦĠIEĠA TINKISER.

NANNA

X'inhuma jagħmlu?

(tipprova tqum iżda weħedha ma tiflaħx)

Elen!

ELEN *tinjoraha. Resqet lejn il-loġġa u qed tittawwal minn wara tarf il-purtiera.*

NANNA

(lura bilqiegħda - tgħatti widnejha)

X'inhuma jagħmlu imma, Elen - x'inhuma jagħmlu?

ELEN

Li jridu. Ma jibżgħu minn ħadd - minn xejn aktar. Sabu l-barmil bil-ġir u qed ibajdu s-serra - ikomplu jwaqqgħu l-ħġieġ imkisser u jbajdu kollox! U jgħaffġu u jxerrdu kullimkien. Minn ħadd u xejn ma jibżgħu aktar, Ma. Xejn u ħadd ma jżommhom aktar issa.

NANNA

Sejjaħ lil Nikola, Elen! Sejjaħlu! Issa stess!

ELEN

Lil Nikola sejjaħlu int!... Imma int veru ma tifhimx, Ma, jew ma tridx tifhem? Int veru? Sa titilfu lil Samwel, Ma - bħalma tlift lil missieru. U kollu ħtija taʼ Nikola - ħtija tiegħu, Ma!

NANNA

Qed tismagħni - sejjaħlu għidtlek, Elen! *(fʼdaqqa waħda maħkuma minn biżaʼ ma jitfissirx)* Elen? Fejn int, Elen!

ELEN

Elen, Elen! Hawn għadha Elen, Ma. Minn daqshekk serraħ moħħok - hawn għadha biex teħodlok ħsieb Eżra, Ma. Imma Nikola mhux sa jċedihulek lil Samwel. L-istorja ttenni ruħha.

NANNA

Le! Kien wieġħed li ma jindaħalx aktar. Konna ftehemna.

ELEN

Imma kiser il-patt - bħalma dejjem kiser kull patt! Keċċih! U keċċi lilha wkoll! Int kont irbaħt, Ma! Samwel ħareġ mis-seminarju - sa jibqa' magħna. Imma mhux biha hawn... Dik iż-żiemel ta' Trojja, Ma. Biha hawn ġew kollox mitluf.

NANNA

Kieku rrid neħles minnha miniex sa nsibha daqshekk bi tqila, tibżax.

ELEN

U minnu wkoll! Barrani huwa wkoll! Keċċih.

NANNA

Kien darba barrani.

ELEN

Għadu! Barrani - u għadu!

NANNA

Kien l-ikbar ħabib ta' missierek.

ELEN

Ħabib! Mhux li Alla jilliberana minn ħbieb bħalu!

NANNA

Imma missierek ħafer. Int ma tafx, Elen...

ELEN

Ħafer! Ħafer għax kien beżżiegħi - bla sinsla bħalna lkoll. Minħabba n-nies - minħabba lsien

in-nies!

NANNA

Ħafer - u Alla ħafer ukoll.

ELEN

Jekk din hi maħfra, agħtini s-saħta!

NANNA

Batejna u pattejna biżżejjed.

ELEN

Ħafer - u safrattant int kont dejjem hemm fuq, waħdek, u huwa hawn isfel - jew hemm barra bis-senter - taparsi jiġri wara l-passa. Ħafer iva - quddiem in-nies - għax hekk kien jeħtieġ. Imma mhux quddiem Alla. Quddiem Alla għadu jixher u jakkużak sal-lum. U ma jieqafx sakemm ma tkeċċihx minn hawn ġew. Keċċih, Ma!

NANNA

Imma għandna bżonnu. Meta miet missierek...

ELEN

Meta miet missieri! Naf - ma kienx hawn raġel f'did-dar! Għajr Nikola! Imma issa hawn! Ukoll jekk tinsa 'l Samwel - dejjem kien hawn Eżra! Kieku mqar qatt ippruvajt tafdah... Jien naf - biċċa mara jien - ma nežistix - imma tal-anqas kien hemm Eżra.

NANNA

Eżra.

(bla konvinzjoni)

Tabilħaqq. Stajt fdajt lil Eżra.

ELEN

Tajjeb - mela kompli ħalli kollox f'idejn Nikola! Kompli afda fih! Tara kif lil Samwel ukoll jeħodlok. U jkun ħaqqek - ikun ħaqqek! L-ewwel missieru - u issa Samwel. U jkun għarraq familja sħiħa... Imbagħad jistrieħ Nikola.

NANNA

Le. Nikola jaf safejn għandu jasal.

ELEN

Jaf! Tgħid dejjem kien jaf?

NANNA

Petra, imma, Petra ħaġ'oħra. Forsi għamilt żball - ikkalkulajt ħażin... Sa tkunlu t'aktar ħsara milli ġid. Għada ibgħat għal Dun Pawl!

ELEN

U għan-nutar ukoll.

NANNA

U għan-nutar ukoll, jista' jonqos. Nutari, periti, monsinjuri - kollha l-istess! Imma huma jridu jkunu, għax mingħajrhom m'int xejn. Imbagħad hemm is-Sa Petronja... Imma l-ewwel inkellimha jien, tibżax. Aħna nies tal-affari tagħna wara kollox. Tgħid li trid is-Sa Petronja - aħna nies tal-affari tagħna!

ELEN

Tgħid li trid. U xi tridha tgħid is-Sa Petronja, Ma? Dak li dejjem qalet - dak li jgħid kulħadd. Int - int ma tafx, Ma. Jien naf in-nies - jien li jkolli ninżel fosthom... Għaliex taħseb li x-xirja dejjem hekk miżera? Għaliex il-frott dejjem imħassar, il-ħaxix niexef, il-laħam imqadded -

qatt ħobża friska? Nipprova kieku dejjem immur meta ma jkunx hemm nies - meta jwarrbu. Għax ukoll narahom biss ikessħuli demmi - miġbura madwar tal-ħaxix, jimbuttaw, itaqtqu u jqabbżu, qishom dud iserrpu madwar wirdiena mejta - u lsienhom itaqtaq, għajnejhom joqtlu, u jgħajtu u jimbuttaw... Meta sa fl-aħħar insib il-kuraġġ nersaq, ikolli nitqanna b'li nsib - bil-fdal li jħalluli. Imma l-agħar hija dik is-sikta li taqa' - dik is-sikta trid tisma', Ma - is-sikta li taqa' malli nersaq jien, demmi kiesaħ, imnifsejja fgati... X'taħseb li jistgħu jgħidu agħar mis-skiet tosku li ngħum fih kuljum hemm isfel? Mela ħalliha tgħid lis-Sa Petronja, Ma - ħalliha tgħid li trid. Xejn ma jista' jkun agħar. U keċċiha lil Petra. Tal-anqas lilha! Keċċiha, Ma.

IN-NANNA *matul dan id-diskors ittella' jdejha ma' ħaddejha, iċċaqlaq rasha minn naħa għal oħra, donnha ma tridx tisma', jew trid tbarri dak li qed tisma'.*

Pawsa twila hekk kif ELEN *tiskot* - IN-NANNA *tgedwed weħedha, kliemha bilkemm jiftiehem, għajr forsi...*

NANNA

...Nies tal-affari tagħna. Tal-affari tagħna!

ELEN

Keċċiha... X'int tgħid, Ma? Smajt x'għidt?

NANNA

Qed tisma', Elen?

ELEN

Ma smajtnix, Ma. Ma smajt xejn.

NANNA

Ismagħhom, hemm barra. Ġejjin - ismagħhom.

Sejħilhom, Elen.

L-ILĦNA FIL-ĠNIEN - DONNHOM TA' SAMWEL U PETRA.

ELEN

Lil min, Ma? Erġajt ma tiflaħx, għid? Ħadtha l-pinnola?

NANNA

Sylvie! U Philip. Ismagħhom! Kemm damu barra... U dik it-tarbija ħallewha u nsewha. Sejħilhom, Elen.

ELEN

Ejja, Ma. Erġajt ma ħadthiex. Erġajt! Ejja. Issa nagħmel ftit misħun. Dawk mhux huma...

NANNA

Ismagħhom imma!

ELEN

Dak Samwel. U Petra, Ma!

NANNA

Petra? Min huma, Elen?

ELEN

(tittawwal)

It-tfal, Ma.

70. BARRA. FIL-ĠNIEN - BINHAR.

SAMWEL *u* PETRA *jiġru wara xulxin qalb is-sigar tal-lariġ;* SAMWEL *bil-pinzell tat-tibjid f'idejh, ibill fil-barmil bil-ġir f'idejn* PETRA *u jċallas żebgħa ma' kullimkien, siġar, ġebel, il-bir eċċ.*

PETRA *ddeffes idha ġewwa l-barmil, tbexxex u xxerred il-ġir fuqha u fuq* SAMWEL.

NIKOLA *jħares mill-bogħod, moħbi wara s-serra mġarrfa.*

NANNA (O.S.)

Fejn marru? X'inhuma jagħmlu, Elen?

71. BARRA. IL-KAMRA TAL-LOĠĠA - BINHAR.

ELEN

(tittawwal mil-loġġa)

Iħirsa bojod. Jiġru - iduru u jiżfnu - Qishom għandhom ferħ ta' ġenn...

NANNA

Nikola - sejjaħ 'il Nikola!... Iwaqqafhom hu! Mur għidlu, Elen!

ELEN

Hemm qiegħed, tibżax, Ma. Diġà qiegħed hemm - jara kollox. Iżda ma jerfax saba' li hu saba'! Imma la hemm Nikola magħhom tista' sserraħ moħħok, Ma! Serraħ moħħok mela!

IKOMPLI L-GĦAJJAT MINN BARRA GĦAL XI WAQTIET.

SPARATURI TA' SENTER FIL-QRIB SEW.

L-GĦAGĦA TIEQAF SOPTU.

NANNA

Reġgħu daħlulna, Elen! Reġgħu daħlu. U mbagħad ikollhom il-wiċċ iġibuhom lil Eżra biex jibbalzmahomlhom! Qatt imma, Elen - qatt aktar, qed tifhem!... — X'ġara? Għala dis-sikta?

ELEN

Waqfu. Sejħilhom Nikola. Deħlin fis-serra. Għall-qsari, Ma.

NANNA
(tiftakar)

Il-qsari...

ELEN

Iva, sa jgħinuh joħroġ il-qsari - dawk li s-Sa Petronja riedet għall-fiera nhar il-Ħadd. Qed tiftakar, Ma?

NANNA

Iva - u l-fjuri wkoll. Jeħtieġ jaqtaʼ ftit fjuri wkoll. Għidtlu għall-fjuri, hux Elen?

ELEN
(iċċedi - timbotta s-siġġu tar-roti)

Għidtlu - il-fjuri wkoll, iva. Il-fjuri wkoll. Tinkwetax aktar. M'hemm xejn aktar x'tinkwieta. Ejja ħu l-pinnoli.

NANNA

Imma Eżra qatt aktar! Qatt aktar!

Joħorġu. Ħemda għal xi waqtiet.

Barra, inżul ix-xemx dehbien jidher ħuġġieġa minn bejn it-truf tal-purtieri tal-loġġa.

72. BARRA. IS-SERRA MĠARRFA - BINHAR.

Jidħol SAMWEL *b'żewġt iqsari mxellfin u maħmuġin f'idejh; ħwejġu, wiċċu u dirgħajh mimlijin ġir.*

NIKOLA *jqalleb fost ħafna tifrik u fdalijiet taʼ qsari kbar talfuħħar mimlijin għabra u terrapien.*

SAMWEL

...Mostru sar hawn ġew. Xejn għajr terrapien, ħurrieq u ħġieġ imkisser.

NIKOLA

Hi kissret li kien baqa', għidilha s-Sa Petronja jekk tgħid xi ħaġa. Dak kulma baqa' u daqshekk.

SAMWEL

(jimsaħ il-ġir minn wiċċu u jdejh fit-T shirt)

Veru, imma kont ilek int ma ssewwi xi ħaġa wkoll...

NIKOLA

Tibdilix int, issa. Lilek jonqosni. U narak int lilek tħarrek il-warrani - narak issewwi u taħdem! Arak kif sirt! Int tħarrek kieku iva imma... Iii! Ara, tibdilix, tibdilix!

SAMWEL

U iva, forsi xi ftit ħtija tiegħi wkoll. Biss meta niftakar kif kienet dis-serra meta kont żgħir - qisha palazz tal-ħġieġ sa jixpakka bil-fjuri u l-frott... U dawk l-għasafar kullimkien. U l-guva - tiftakarha dik il-guva enormi mimlija għasafar barra l-loġġa?

NIKOLA

Fejn naf... X'int tgħid?

SAMWEL

Il-guva! U issa gozz wajer imsaddad u injam għall-ħruq!

NIKOLA

Għidtilkom, tersqux 'l hemm. X'baqgħet tagħmel hemm barra ħafja dik?

SAMWEL

(ħarstu lejn il-ġnien)

Tal-għaġeb il-ġmiel li kien hawn.

NIKOLA

Kieku... Darba, meta kien għadu hawn missierek, darba kien għad hemm ċans issalva xi ħaġa kieku. Li kieku seta' jagħmel hu...

SAMWEL

Imma ma ħallewhx hux hekk, Nikola? Lanqas lilu - ma ħallewhx. U int ma ħallejtux, lanqas.

NIKOLA

Missierek... Missierek kien twajjeb wisq. Twajjeb wisq għalihom. L-aħħar ħaġa tajba li rat did-dar forsi.

SAMWEL

Dawk il-kotba - dawk li n-Nanna tgħid kienu taz-ziju reverendu, dawk ta' missieri kienu, hux tassew?

NIKOLA

Ħafna minnhom...

(jieqaf)

Imma ara - daqshekk. Ma' nanntek għamilt patt jien. Mur ġib li baqa'...

SAMWEL

Patt u mhux patt, naf xorta waħda. Il-kitba tiegħu fuqhom sirt nagħrafha. Missieri kien għal qassis, hux hekk? Irrid ngħid, għal qassis tassew, mhux bħali...

NIKOLA

X'jiġifieri, mhux bħalek? Għaliex - x'int int? X'taħseb li int anqas int? Ifhimni, Samwel - ifhimni - xi ħadd Hemm Fuq ifassallek pjan - jagħtik sinjal u juri triq li jittama li jsib min jimxi matulha, imma ħaddieħor - ħaddieħor!...

SAMWEL

...Ħaddieħor li jaħseb li jifhem aktar minnu jaf iġiegħlek tibdel direzzjoni?...

NIKOLA

Alla jitħallas.

SAMWEL

Niftakar l-ewwel darba meta int urejtni l-artal li kien jilgħab bih missieri. X'ġenn taha n-Nanna! Qabdet kollox u riedet tarmihom. Ħallietni nżomm biss il-gandlieri. *(jidħaq)* ...Basta ndewwibhom u nagħmel suldati taċ-ċomb bihom! U mbagħad int - int fil-Milied meta kont nagħmel xi kaċċatur ħdejn il-grotta jispara fuq il-gamiem u l-anġli, arak taqbeż fuqi int imbagħad!

NIKOLA

U tidħaq issa int... Kif għadek tista' tidħaq? Ifhem - ifhem sew, Samwel. Minn din il-familja Hu talab iben - u ċaħduhulu! Imma żmien il-ħlas mhux bogħod.

SAMWEL

Ma nafux dan alla aħrax tiegħek.

NIKOLA *jersaq lejn il-bieb tas-serra.* SAMWEL *warajh.*

NIKOLA

Alla t'Abram; Alla ġust, mhux aħrax. Dak li l-bniedem jiċħadlu Hu jaf jieħdu waħdu - għax dejjem kien tiegħu. Ħares madwarek u ifhem issaħta li waqgħet.

73. BARRA. IL-ĠONNA TAD-DEPAWLI - BINHAR.

SAMWEL *u* NIKOLA *barra serra mġarrfa.*

Il-ġonna mitluqa u mħarrbta, is-sigar mimlija ġir u nexfin, il-ħaxix ħażin, għollieq u ġebel ma' kullimkien.

XITLA TAL-LARINĠ f'kundizzjoni tajba riesqa lejhom f'qasrija:

PETRA *tfaċċat minn wara s-serra - f'idha x-xitla fil-qasrija.*

PETRA

(tgħolli x-xitla 'l fuq bi kburija - sarkastika)

Iva - imma ħares madwarek sew! Ara - dan ukoll jien lest nagħtik! Sinn il-minġell għax żmien il-ħsad mhux bogħod!

SAMWEL

X'inhi dik?

PETRA

Iben ħali! Lanqas xitla tal-larinġ ma tagħraf? U bħalha hemm kemm trid hemm wara! Dawk kemm tożborhom u tista'...

NIKOLA

Sirt tifhem issa int?

PETRA

Xi ftit! Għandek uħud diġà mlaqqmin - it-tilqima mqabbda sew ukoll. Kemm tożborhom.

NIKOLA *jtihom dahru u jaqbad il-mogħdija lejn id-dar.*

NIKOLA

Għeruq nexfin imma - u nofshom imkissra wkoll.

PETRA *ssegwih.* SAMWEL *jimxi warajha.*

PETRA

Nistgħu nqaċċtu minn fejn hemm il-ħsara 'l isfel. U nxettluhom fejn il-kanċell, ħdejn l-oħrajn.

NIKOLA

(kemm itiha ħarsa lura, imma jibqa' miexi)

Biex tara kemm tifhem. Tagħmel l-istess żball. Kenn irid fix-xitwa ċ-ċitru. U fis-sajf - fis-sajf trid taħsiblu għal-lupa. X'kenn hemm hemm?

Jerġa' jaqbad it-triq lejn id-dar.

73A. BARRA. FIL-ĠNIEN ĦDEJN IL-LOĠĠA - BINHAR.

NIKOLA *wasal ħdejn it-taraġ tal-loġġa.* SAMWEL *u* PETRA *jilħqu miegħu.*

PETRA

Għalhekk qed nistaqsi lilek. Xi mkien insibulhom - ġnien bħal dan!

SAMWEL

Xi tgħid, Nikola? Ma taħsibx li jieħdu?

NIKOLA

Jieħdu?... Morru. Agħmlu li tridu. Jien żmieni għamiltu - m'għandkomx bżonni aktar hawn barra - dawk l-erba' tomniet li baqa'. Għalfejn?

PETRA

Biex ma tħallix l-għollieq jirbaħ kollox! Għalhekk.

NIKOLA

Lili ma jirbaħli xejn - qatt ma kienet tiegħi dik l-art... Hemm miktub: l-art ma tinbiegħx għal dejjem, għax Tiegħi l-art u intom Tiegħi. Qiskom l-għorba jew qegħdin Miegħi.

PETRA

Prosit! Tajjeb - imma safrattant nistgħu nieħdu ftit ħsiebha - tagħna jew mhix!

SAMWEL

U ejja, Nikola! Naqilgħuh aħna l-ħaxix ħażin - kollu kemm hu! U wkoll dan il-ġebel u ħġieġ imkisser inneħħulek.

PETRA

Ix-xtieli ħallihom għalija. U rrid niżraʼ u nħawwel il-fjuri wkoll. Irrid nara ward, irrid gladjoli!...

NIKOLA

Ġiżimin - dejjem xtaqt il-ġiżimin.

PETRA

Ġiżimin ukoll - għaliex le! Meta kienet l-aħħar darba li rajt fjuri bħal dawk hawn barra, Nikola?

NIKOLA

Ma niftakarx. Le - nigdeb - niftakar... *(imma jieqaf)*

PETRA

Għinna, Nikola. Xi darba lkoll niġu bżonn xulxin

SAMWEL

Ejja, Nikola. Int kollox taf fuq pjanti u xtieli...

NIKOLA

Kont naf.

SAMWEL

Taf! Aħna nkunu d-dirgħajn - kun int il-moħħ.

NIKOLA

Il-moħħ?... Jien ma naħsibx li qatt imxejt wisq

b'li jgħidli l-moħħ. Kieku mxejt b'li jgħidli moħħi... *(ixengel rasu)* Kieku, min jaf.

PETRA

(tibred f'daqqa - titlaq il-pjanta fl-art)

Għaliex le? X'jgħidlek moħħok issa, pereżempju?

NIKOLA

Il-verità. Jgħidli li malajr tinsew intom.

SAMWEL

X'ninsew?

NIKOLA

In-Nanna pereżempju...

SAMWEL

X'jiġifieri?

Imma NIKOLA *ma jweġibx u jmur lejn il-bieb tal-loġġa. Jieqaf għal waqt wieħed jagħti ħarsa lejn il-bandla fejn hemm it-trabokk. Ixengel rasu ddiżgustat u jidħol fil-loġġa*

SAMWEL *iħares lejn* PETRA*, li tagħtih daharha.* SAMWEL *idur u jidħol wara* NIKOLA.

PETRA *tkun se ddur biex tidħol warajhom meta donna xi ħaġa fuq il-bandla (fejn hemm it-trabokk) tiġbidlha ħarsitha. Tersaq qrib.*

74. ĠEWWA. IL-KAMRA TAL-LOĠĠA - BINHAR.

NIKOLA *wieqaf issummat bil-qsari f'idejh, iħares lejn il-ħerba ta' qsari mkissrin u xtieli mgħaffġa li hemm fl-art.*

SAMWEL *wieqaf fil-bieb, iħares lejh.*

NIKOLA *jniżżel il-qsari fl-art bil-mod u jinżel għarkupptejh ħdejn il-ħerba taħt saqajh.*

NIKOLA

(bla ma jgħolli rasu)

Jiġifieri, hi ma tkunx trid. Kien ikun sabiħ hemm barra kieku, jiġifieri, iva. Imma Elen tmur tgħidilha x'qed tagħmlu u ma tħallikomx. Għaliex il-veru u s-sabiħ hawn ġew m'hawnx loku. Ukoll jekk tmorru tistaqsuha intom stess, le sa tgħid. Ukoll kieku jien stess irrid ngħinkom, ma nistax.

PETRA *titfaċċa fil-bieb ħdejn* SAMWEL*, iżżomm it-trabokk wara daharha.*

PETRA

(bla rabja)

Jiġifieri ma tridx.

NIKOLA

Le. Jiġifieri l-art hija misħuta... *(jieqaf)*

SAMWEL

Kompli, tibżax, Nikola. Ridt tgħid, l-art hija misħuta... u ż-żerriegħa wkoll. Dak li jiġifieri, hux hekk, Nikola?

PETRA

Iż-żerriegħa wkoll... U l-innoċenti wkoll, mela... L-innoċenti jħallsu wkoll, hux hekk Nikola? Fil-pjan kbir tiegħek tal-ħolqien, li l-innoċenti jħallsu hu maħsub ukoll, hux hekk?

NIKOLA

Innoċenti? M'għadx hemm innoċenti u ħatja, binti. Int aktar minn ħaddieħor imissek taf.

Kulħadd hu ħati.

PETRA

Kulħadd? Hekk taħseb?

(tidħol aktar 'il ġewwa - turi t-trabokk li daħħlet magħha)

Dan ukoll mela? - Kellek raġun, Samwel. Kien hemm pitirross hemm barra. Dak pitirross kien, hux hekk Nikola?

SAMWEL

Ħa nara! Qbadna wieħed?

PETRA

Qbadnieh... Jew inqabad. Arah - taħt il-molla.

SAMWEL

Ħa nara - fejn? Dak... dak il-gozz rix mgħaffeġ... Imma dak mejjet!

PETRA

Naf. Nikola jaf ukoll. Imma Nikola jgħidilna li m'għadx baqa' innoċenti lanqas.

NIKOLA

Ħatja biss.

SAMWEL

(wiċċu eqreb lejn it-trabokk)

Ħares, Petra!...

PETRA

Min ħati?

NIKOLA

Jien - li ħallejtkom issibu dak it-trabokk. U intom li użajtuh.

SAMWEL

...Ħarsu! Qed jiċċaqlaq! Għadu mhux mejjet!...

PETRA

Le. Mejjet...

(tersaq eqreb lejn it-trabokk - tinstaram)

Mejjet kien, Samwel...

NIKOLA

(jersaq)

Għadu jiċċaqlaq - jitkagħweġ.

PETRA

Kien mejjet! Ħsibtu kien mejjet.

NIKOLA

Jew xtaqtu jkun mejjet.

PETRA

Le!

NIKOLA

Jew għax mejjet aħjar milli magħluq ġo xi gabjetta - tifkira tal-ħtija tiegħek.

SAMWEL

Ħallikom mill-paroli! X'se nagħmlu bih issa?

PETRA

Forsi veru imma - aħjar mejjet.

SAMWEL

Żomm, ħa.

(jagħtiha żżomm it-trabokk waqt li jipprova jeħles l-għasfur minn taħt il-molla)

Għadu ħaj kieku... X'se nagħmlu?

PETRA

Ġib - ħa nara.

Imma SAMWEL *jidher f'daqqa waħda bħal donnu jitriegħex u jogħtor. Isir abjad lellux u jintelaq bilqiegħda fuq tarġa tal-loġġa.*

SAMWEL

(iħares lejn idu mċappsa)

Id-demm...

NIKOLA

(iħares fiss lejh - imbagħad)

Neħħih minn idejk, Samwel.

Jersaq biex jieħu l-għasfur, iżda PETRA *tilħaq qablu.*

PETRA

Ħalli! - Ġib, Samwel. Tihuli.

SAMWEL

X'se nagħmlu bih?

PETRA

Issa naraw. Mur. Mur int. Ġib ftit ilma mill-ġiebja.

SAMWEL

(jipprova jqum)

Ilma? Għalfejn?

PETRA

Mur aħsel idejk! U xappap wiċċek! Ejja!

PETRA *toħroġ bl-għasfur mill-bieb tal-loġġa.*

SAMWEL

(iqum)

M'għandi xejn.

PETRA (O.S.)

Mur għidtlek!

Minkejja l-isturdament, SAMWEL *jirnexxilu jasal sal-bieb. Jieqaf iserraħ mal-koxxa tal-bieb.*

75. BARRA. IL-ĠNIEN, FIL-LOĠĠA - BINHAR.

PETRA *għarkupptejha tqiegħed l-għasfur ġo qasrija.*

T*qum, tiġbor ġebla mdaqqsa mill-ħamrija u ddur lura fuq il-qasrija bl-għasfur.*

SAMWEL
(ġej lura mill-bir)

X'se tagħmel?

PETRA
(tgħolli idha)

Mur fejn kont sejjer int!

SAMWEL
(jifhem - jersaq fuq PETRA)

Petra, le!

PETRA

Jeħtieġ, Samwel.

NIKOLA
(bilqiegħda fuq il-bandla)

Avolja innoċenti?

PETRA

Xi ħadd jeħtieġ! M'intix tarah muġugħ? Tridu jibqa' hekk, għadmu mfarrak - muġugħ?

SAMWEL

Sa tgħaffġu? Għandek il-ħila?

PETRA

(tqum u ttih il-ġebla)

Jekk taf xi mod ieħor, agħmel int - jekk int kapaċi! Taħseb gost tiegħi? Agħmel int, ħa!

SAMWEL *isib il-ġebla f'idejh. Jagħmel l-almu, u jinżel għarkupptejh ħdejn l-għasfur. Imma jieqaf, indeċiż.*

PETRA *f'daqqa waħda tħares inkwetata lejn il-bieb tal-loġġa)*

PETRA

Issa, Samwel!...

SAMWEL *jerfa' l-ġebla. Imma jerġa' jieqaf.*

PETRA

...Toqgħodx taħsibha. - Ġib 'l hawn!

PETRA *tinxteħet għarkupptejha ħdejh u tipprova tieħu l-ġebla lura. Iżda* SAMWEL *ma jħallihiex u jerġa' jerfagħha; għal xi waqtiet donnhom it-tnejn għandhom il-ġebla f'idejhom - it-tnejn lesti biex iniżżluha fuq l-għasfur flimkien u t-tnejn indeċiżi.*

ELEN *jitfaċċa fil-bieb tal-loġġa.*

NANNA (O.S.)

Petra - Samwel! X'intom tagħmlu!

PETRA

Issa, Samwel! Issa!

NANNA (O.S.)

Neħħi dik il-ġebla minn idek, Samwel! X'int tagħmel?

SAMWEL

(idu donnha bbieset)

Ma nistax, Petra! Ma nistax!

ELEN

(resqet)

Dak għasfur? X'intom tagħmlu, Samwel?

PETRA *tibqa' hi bil-ġebla f'idejha waqt li* SAMWEL *iniżżel idu.*

PETRA

Xejn. Kien qed imut.

(titlaq il-ġebla)

Inqabad taħt il-molla tat-trabokk. Kien muġugħ... qed imut bil-mod. Aħjar mejjet milli hekk.

ELEN

U kont sa tgħaffġu b'dik il-ġebla?

PETRA

Iva.

IN-NANNA *fil-bieb tal-loġġa.*

NANNA

Int x'int? X'mostru int int?

SAMWEL

Le! Mhux tort tagħha! Jien ridt noqtlu...

NANNA

Iskot int! Għandi għajnejn biex nara jien! *(lil* PETRA*)* Dan kollu minnek ġej!

SAMWEL

Mhu ġej minnha xejn! Jien ridt noqtlu wkoll!

(jerġa' jaħtaf il-ġebla f'idu)

Hekk - ngħolliha hekk u nniżżilha b'kemm għandi saħħa u ħila - bla ħniena! *(kważi isteriku)* Ngħaffġu u nħallih ponn rix u demm... Hekk!

NANNA

Le, Samwel! Itlaq dik il-ġebla!

SAMWEL *jieqaf - idu fl-arja.*

NANNA

Neħħiha minn idek!

PETRA

(iżżommlu idu)

Le, Samwel.

(iddaħħal l-id l-oħra fil-qasrija fejn hemm l-għasfur)

Le.

SAMWEL

Għaliex le, Petra, imma? Mhux hekk ridt...?

NANNA

Neħħiha!

PETRA *toħroġ l-għasfur mill-qasrija - ponn rix marsusin f'idha.*

Tqum bilwieqfa.

PETRA

Issa... m'hemmx aktar għalfejn.

SAMWEL *iqum bilwieqfa, jixxengel sturdut.*

NANNA

Samwel!

SAMWEL

M'hemmx għalfejn?...

Iħares lejn id PETRA*, bil-mod il-mod iniżżel il-ġebla.*

NANNA

Missek smajt minni mill-ewwel, Samwel!

SAMWEL

Smajt, imma mhux minnek...

NIKOLA

Samwel...

SAMWEL

Smajt - imma mhux minnkom!

Donnu jrid iħebb għal xi ħadd ma jafx min; PETRA *żżommu.*

ELEN

(tħares lejn idejn PETRA)

Idejk bid-demm... Qtiltu. Għaffiġtu b'idek! Int qtiltu...

PETRA *tpoġġi l-għasfur lura fil-qasrija. Tħares lejn idha.*

PETRA

Jien. Għax jien ma nibżax inċappas idi bid-demm, lanqas.

ELEN

Int qtiltu!

PETRA

...X'taf int Elen, fuq ħajja jew mewt, int li qatt ma trid iċċappas idejk?

ELEN

Minnek! Kollox minnek ġej!

PETRA

Minni. Għax minnek li qatt ma jista' jiġi xejn...

ELEN *tagħtiha daqqa ta' ħarta.*

Pawsa qasira - infiniteżimali...

PETRA*, bla qilla, imma soda, tagħtiha daqqa ta' ħarta lura.*

NANNA

Elen!...

(lil PETRA*))*

Iva, minnek! Minnek!

ELEN

(minkejja d-daqqa kważi kuntenta)

Kont għidtlek jien, Ma! Sewwa kienu qalulna fuqha! Kont għidtlek!

SAMWEL

X'għidt? X'qalu?

NANNA

Dak nafu jien! U messu kien jafu Nikola wkoll, qabel daħħalha hawn ġew. *(lil* PETRA*)* Idħol ġewwa, int! Itla' fuq! Issa stess!

PETRA *tidħol ġewwa l-loġġa.*

ELEN *iddur għal warajha imma tieqaf fil-bieb tħares lejn* NIKOLA *fuq il-bandla.*

NANNA

(Lil NIKOLA*)*

Int tajthulhom dak it-trabokk, hux hekk? Neħħih minn hemm. Ma rridx narah aktar b'għajnejja! ...QUM MINN HEMM!

NIKOLA

(iqum)

Kif tixtieq... Sinjura.

NANNA

U mur neħħi dawk il-ħmieġ taʾ qsari wkoll! Barra!

Bil-mod, bla għaġla, NIKOLA *joħroġ fit-terrazzin.*

Wiċċ ELEN, *ferħ stampat fuq wiċċha.*

ELEN

(taħt l-ilsien)

Barra!

76. ĠEWWA. IL-KAMRA TAL-LOĠĠA - BINHAR.

L-għasfur mgħaffeġ fil-qasrija: il-qasrija fʾidejn ELEN.

IN-NANNA *daħlet mil-loġġa.* ELEN *passejn warajha; il-qasrija fʾidejha.* SAMWEL *fil-bieb tal-loġġa, iħares lejn* PETRA *li issa miexja lejn l-arkata taʾ ġewwa li tagħti għall-kurutur.*

NIKOLA *jinżel jiġbor il-qsari u x-xtieli mkissrin fit-taraġ tal-loġġa.*

ELEN

Barra! Issa - issa teħles minnha, Ma - issa?

NANNA

Issa li rajt bʾgħajnejja...

SAMWEL

Xʾrajt? Qed ngħidlek mhux ħtija tagħha, Nann!

NANNA

Forsi. Forsi le, mhux ħtija tagħha, veru. Wara kollox, xʾnafu aħna fuq il-familja tagħha? Min kienu niesha - l-ambjent li ġiet minn.

PETRA *tieqaf soptu taħt l-arkata.*

IN-NANNA

Min jaf?...

SAMWEL

Le, Nann! Ieqaf!

NANNA

...Għaliex, le? Qed naqbel miegħek wara kollox? Tort tagħha l-ambjent li ġiet minnu? Taf hi stess min kienu niesha?

SAMWEL

Biżżejjed, Nann!

NANNA

Għidlu, Petra. Għidlu int - taf min kienu?

PETRA *ddur lejhom.*

SAMWEL

Nann!

PETRA

Samwel!... Għandha raġun hi.

SAMWEL

X'raġun?

PETRA

(tidħol lura)

Għandha raġun.

*(lin-*NANNA*)*

Le, Sinjura, niesi ma nafx min kienu. Għalhekk ngħix ma' nies li ma nafhomx. F'ambjent bħal dan.

NANNA

Ippruvajt jien wara kollox ma nagħtix widen ilsien in-nies. Ippruvajt ma nemminx... Imma kif ma nemminx dak li jaraw għajnejja?

SAMWEL

Imma x'raw għajnejk?

(jaħtaf l-għasfur mill-qasrija f'idejn ELEN)

Dan? Gozz demm u ...demm u msaren u rix mgħaffeġ? Dak li rajt?

ELEN

Jekk trid ngħid jien x'rajt b'għajnejja, Ma!

NANNA

M'hemm bżonn ħadd jgħidli xejn aktar! Xejn aktar!... Għidtlek itlaʼ fuq int, Petra. Wara nitkellmu.

SAMWEL

(jitqażżeż l-għasfur mgħaffeġ, jerġaʼ jitilqu)

Le, stenna Petra.

(jidher sa jtih sturdament)

Imma PETRA *diġà daret u bdiet miexja lejn it-taraġ.*

NANNA

Int però, Samwel, int m'għandekx l-iskuża tagħha. Wara li rabbejniek bl-akbar għożża, għaliex?...

SAMWEL

Għożża!...

(iżda jieqaf ħesrem -
jintlewa tnejn, iżomm l-istonku)

Petra!..

PETRA *ddur, tinduna li sa jħossu ħażin u tagħmel biex terġa' lura.*

NANNA

Mur int!... Itla' fuq!

SAMWEL

Petra!...

SAMWEL*, ma jiflaħx aktar - mgħawweġ tnejn joħroġ jigri 'l barra mil-loġġa.*

ELEN *tkun sa toħroġ warajh, iżda fil-bieb tal-loġġa jitfaċċa lura* NIKOLA.

NIKOLA

L-istonku tad-Depawli rtab bil-bosta maż-żmien qed nara.

ELEN

Mhux kulħadd għandu stonku u qalb xierfa, Sur Nikola!

NIKOLA

Ħallih - m'għandux bżonnok. M'għandu xejn.

NANNA

X'għandu bżonn narawh aħna! Neħħi dawk il-qsari kollha minn hemm għidtlek!

77. BARRA. FIL-ĠNIEN. ĦDEJN IL-BIR. BINHAR.

Minn fejn hemm EŻRA*, mill-għoli tal-kamra fuq it-turretta:*

SAMWEL *mitluq fuq il-ħerża tal-bir, wiċċu mgħaddas 'l isfel, jaqla' l-istonku għal ġol-bir.*

78. ĠEWWA. KURUTUR. IL-BIEB TAL-KAMRA TA' PETRA.

PETRA*, minn wara, dieħla f'kamritha.*

Il-bieb jinstabat warajha.

79. ĠEWWA. IL-KAMRA TAL-LOĠĠA.

L-EKU TA' BIEB JINSTABAT.

ELEN

L-aħħar tisbita imma!

NIKOLA

(jaqbad qasrija nofsha mkissra)

X'tgħidilha issa lis-Sa Petronja la tiġi għall-qsari u l-fjuri?

ELEN

Mhux sa jkun hemm bżonn ta' qsari u fjuri! Għidlu, Ma!

NIKOLA

X'tgħidli? Għaliex - hemm xi ħaġa x'tgħidli?

IN-NANNA *tpoġġi - l-effett tal-battikata jaħkimha f'daqqa.*

NANNA

Mur, Elen - mur ara x'għandu.

NIKOLA

Iva - mur, Elen, mur ara ftit...

ELEN

Ma!...

NIKOLA

Jew forsi tippreferi tibqa' hawn - tisma' x'għandha tgħidli?

SAMWEL *jitfaċċa lura fil-bieb tal-loġġa. Xarrab wiċċu u jidher qed jistejqer.*

SAMWEL

Petra - fejn hi Petra?

NANNA

Fejn suppost qiegħda. F'kamritha. Poġġi bilqiegħda, Samwel.

SAMWEL *ipoġġi fuq tarġa għal waqt wieħed - aktar għax ma jiflaħx, milli għax jobdi.*

SAMWEL

Għaliex għamiltulha hekk? X'għamlet ħażin? Għaliex tobogħduha? Lanqas biss tafuha u tobogħduha daqshekk?

NIKOLA

Għax int tafha, hux hekk?

SAMWEL

Nafha iva!...

NANNA

Biżżejjed! Għaliex qed tagħmel hekk, Samwel? Kont bdejt tant tajjeb meta ġejt lura. Imbagħad ġiet hawn dik...

SAMWEL

Dik!... Għandha isem - dik!

NANNA

Wara dak kollu li għamilna miegħek, Samwel!... Ma jmissekx!... Ma jmissekx! Int imissek tgħin hawn ġew issa - m'għadekx tifel! Int ir-raġel ta' din id-dar issa!

SAMWEL

(pront bilwieqfa)

Raġel! U intom dak biss li tridu, hux hekk? Dak li dejjem ridtu... *(Lin-*NANNA *u* ELEN*)* ...intom it-tnejn - raġel ġo din id-dar! Depawli ieħor; ma jimpurtax hux twil jew qasir - ikrah jew sabiħ - ħażin jew tajjeb - basta Depawli! Għalhekk ma ħfirtulu qatt lil missieri.

NANNA

Missierek... Missierek qatt ma kien jaf xi jrid - egoist, ħarab ir-responsabbiltà!

SAMWEL

Min jaf x'ħarab? Il-ħasra li ħalla lili warajh.

NANNA

Kellu dmir...

SAMWEL

U dmiru qdieh! Takom tifel, le? X'ridtu aktar - x'tort tridu tibqgħu ttuh? Jien iva imma, jien intih tort - tort li ġabni f'dinja li ma kienx jemmen fiha - għall-glorja u l-fama tal-familja - id-dinastija Depawli!... Grazzi ħafna, għeżież Depawli, imma kont aktar nibqa' nafhulkom kieku għażiltu li twettqu hara kiri jew tagħmlu full-stop xi ġenerazzjoni jew tnejn ilu. Grazzi ħafna - imma għalija Depawli setgħet kienet it-tikketta tal-pett taż-żarbun tiegħi!

NANNA

Iskot!... Int - int ma tafx għajr kif tkażbar. Int - int iben missierek!

SAMWEL

Grazzi ħafna - imma dak mhux tort tiegħi!

NANNA

Egoista. Ġifa! Ir-responsabbiltà...

SAMWEL

Ma nafx x'inhi? - Misskom għallimtuhieli - bl-eżempju! Il-gratitudni? Lanqas ma naf! Il-ħlas li titolbu hu għali wisq. Intom mhux ismi biss tridu hawn ġew - tridu ruħi wkoll!... Intom - intom ilkoll, int u dik... (ELEN) - u dak - *(idur, ifittex lil* NIKOLA*)* - dak ukoll!

ELEN

Le - mhux dak ukoll - imma dak biss! Hu l-ħtija ta'...

NANNA

Ħallik minn dak! Ma tarax li dan kulma kien qed jistenna dak - mindu daħħal lil dik hawn ġew?

ELEN

U kont għidtlek jien! Il-barranin, Ma - il-barranin li int ħallejt jidħlu hawn ġew!... Imma issa jeħtieġ imorru, Ma! Ilkoll kemm huma - illum qabel għada!

NIKOLA

Imma llum - illum jeħtieġ li l-ewwel inneħħi dal-qsari, le? U dawk l-imkissrin hemm barra wkoll. U min sa jnaddaf hemm barra - dak il-ġir li xerrdu dawk?... Dak xi ħadd irid ineħħih ukoll.

ELEN

Jieħu ħsieb Samwel. Kapaċi, tibżax, kieku jrid.

NIKOLA

Ah, kieku jrid - u kieku ma jiddardarx. Imma

jrid joqgħod attent li ma jmurx forsi jaqta' jdejh. Taf kemm għandhom l-istonku artab id-Depawli!...

SAMWEL

U ma ninsewx kemm jien egoist lanqas! U ġifa!... Imma lili ħalluni barra mill-ġlied tagħkom. Tqisunix aktar lili, qed tifhmu? Iżżeffnunix aktar fin-nofs lili! Qatt aktar!

Joħroġ jiġri mid-daħla tax-xellug.

NANNA

Samwel, ejja 'l hawn! Fejn sejjer? Samwel!... Elen, mur żommu - qas flokk mhu liebes!... Tħallihx joħroġ, Nikola. Mur żommu!

80. BARRA. FIL-KURUTUR. BARRA L-KAMRA TAL-LOĠĠA - BINHAR.

SAMWEL *ħiereġ imdagħdagħ mill-kamra tal-loġġa. Jieqaf u jdur lura għal waqt wieħed:*

SAMWEL

Tqisuni xejn aktar lili!

Idur lura biex ikompli ħiereġ, ħarstu awtomatikament tmur lejn il-ħajt fejn is-soltu hemm imdendel is-senter.

Bilkemm jilħaq tiġih l-idea li ma jdurx biex jaħtaf senter...

Imma s-senter mhux hemm.

SAMWEL *idur biex ikompli r-rankatura għal barra iżda quddiemu jfeġġ* EŻRA*:*

SENTER f'idejh it-tnejn maħruġin 'il barra - is-senter li kien qed ifittex SAMWEL.

Mument ta' eżitazzjoni — maħkum mill-ġdid mir-rabja, SAMWEL *jaħtaf is-senter, jimbotta u jwarrab lil* EŻRA *minnofs u jiġri lejn il-bieb ta' barra.*

L-inkwatri tal-antenati tad-Depawli mdendlin ħdejn fejn kien hemm imwaħħal is-senter:

mat-TISBITA TAL-BIEB wieħed minnhom jiżżerzaq minn postu -

*l-inkwatru tar-*RAĠEL *mixħut taħt it-taraġ bis-senter taħtu.*

(et seq.)

INDIĊI TAX-XENI

IL-BELLIEGĦA FIL-BIR 13

Silta. L-Ewwel Parti

1. Barra. Il-ġiebja, il-kampanja - Binhar. 13
2. Barra. Il-ġiebja miftuħa - Binhar. 14
3. Barra. Il-lukanda abbandunata - Binhar. 14
4. Ġewwa. Il-lukanda abbandunata. 14
5. Barra. Fuq il-bejt tal-lukanda - Binhar. 15
6. Ġewwa. Ir-razzett - Tard filgħaxija. 16
7. Barra. Fuq it-turretta - Billejl. 17
8. Barra. Sqaq mudlam f'tarf ir-raħal - Filgħaxija. 18
9. Ġewwa. Ir-razzett. 18
10. Barra. Fuq it-turretta - Binhar. 28
11. Barra. Ir-razzett - Tard filgħodu. 29

U L-ANĠLU ĦABBAR 35

Silta. L-Ewwel Parti 39

1. Ġewwa. Ajruport. L-Arrivals Lounge - Filgħodu. 39
2. Barra. L-ajruport - Filgħodu. 39
3. Ġewwa. L-ajruport. L-Arrivals Lounge. 39
4. Barra. L-ajruport - Filgħodu. 39
5. Barra. It-triq barra l-Ajruport. Filgħodu. 40
6. Barra. Ir-raħal imżejjen għall-festa - Binhar. 40
7. Barra. Fil-karozza. 41
8. Barra.Triq fir-raħal - Binhar. 41
9. Barra. Il-villa ta' Karen u Aldo - Lejn nofsinhar. 42
10. Barra. Il-villa minn barra. 42
11. Barra. Il-villa - Binhar. 42
12. Ġewwa. Il-villa. Il-kamra tal-gallarija. 43
13. Barra. Il-villa - Waranofsinhar. 45
14. Ġewwa. Il-villa. 46

GĦASFUR TAĊ-ĊOMB 87

Silta. It-Tieni Parti

44. Barra. Fis-serra - Binhar. 91
45. Barra. Avjarju ta' għasafar eżotiċi - Binhar. 91
46. Barra. Fis-serra - Binhar. 91
47. Barra. Il-ġonna tad-Depawli - Binhar. 91
48. Barra. Rokna mwarrba tal-ġnien barra s-serer. Ħdejn għorfa. Binhar. 92
49. Barra. Id-dura f'għalqa mħarbta u mitluqa - Binhar. 93
49A. Barra. Serra ħdejn l-għorfa - Binhar. 93
49B. Barra. Id-dura - Binhar. Illum. 93
49Ċ. Barra. Id-dura - Binhar. (Sittinijiet) 93
50. Ġewwa. Id-dar tad-Depawli - It-turretta. 96
50A. Barra. Id-dar tad Depawli - Binhar. 96
50B. Ġewwa. Il-kamra tal-loġġa - Binhar. 96
51. Ġewwa. Il-kmajra ta' Eżra - Billejl. 102
51A. Ġewwa. Il-garigor - Billejl. 103
51B. Barra. Fil-loġġa - Binhar. 103
52. Ġewwa. Id-dar tad-Depawli. Kurutur. 104
52A. Barra. Fil-loġġa - Binhar. 104
53. Barra. Il-kamra tas-sodda tan-Nanna - Billejl. 104
53A. Barra. Id-dar tad-Depawli. Kurutur - Billejl. 104
54. Barra. Il-kamra ta' Petra - Billejl. 105
55. Barra. Il kamra tas-sodda tan-Nanna - Billejl. 105
56. Barra. Il-kurutur, barra l-bieb tal-kamra ta' Petra - Billejl. 106
57. Barra. Fil-loġġa - Binhar. 106
58. Barra. Fuq it-terrazzin - Billejl. 107
59. Barra. Il-guva mġarrfa ħdejn il-loġġa - Billejl. 108
60. Barra. Fil-loġġa - Binhar. 110
61. Ġewwa. Il-kamra tal-loġġa - Binhar. 110
62. Barra. Id-dar u l-ġonna tad-Depawli - Binhar. 117

63. Ġewwa. Il-kamra tal-loġġa - Binhar. 118
64. Ġewwa. Il-kurutur bil-garigor fil-fond. 121
65. Barra. Il-kamra tal-loġġa - Binhar. 121
66. Barra. Il-ġonna tad-Depawli, ħdejn il-bir - Binhar. 122
67. Barra. Il-kamra tal-loġġa - Binhar. 122
68. Ġewwa. Il-kurutur f'tarf il-garigor. 123
69. Ġewwa. Il-garigor f'tarf il-kurutur. 124
70. Barra. Fil-ġnien - Binhar. 132
71. Barra. Il-kamra tal-loġġa - Binhar. 133
72. Barra. Is-serra mġarrfa - Binhar. 134
73. Barra. Il-ġonna tad-depawli - Binhar. 137
73A. Barra. Fil-ġnien ħdejn il-loġga - Binhar. 139
74. Ġewwa. Il-kamra tal-loġġa - Binhar. 141
75. Barra. Il-ġnien, fil-loġġa - Binhar. 146
76. Ġewwa. Il-kamra tal-loġġa - Binhar. 152
77. Barra. Fil-ġnien. Ħdejn il-bir. Binhar. 155
78. Ġewwa. Kurutur - il-bieb tal-kamra ta' Petra. 156
79. Ġewwa. Il-kamra tal-loġġa. 156
80. Barra. Fil-kurutur. Barra l-kamra tal-loġġa – Binhar. 160

ORESTE CALLEJA

ISBN 978-99957-884-1-4

9 789995 788414 >

3 SILTIET